

11
SINIF

TARİH

Soru Kütüphanesi

Hedefine Paraf At

VIDEO
ÇÖZÜM

MOBİL
KÜTÜPHANE

AKILLI
TAHTA

Ünite 1

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)

11. SINIF

Bölüm
1

Test 1

XVII. Yüzyıl Siyasi Ortamında Osmanlı Devleti

1. Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında imzalanan 1606 Zitvatorok Antlaşması'nda;

- Avusturya'nın Macaristan için ödediği vergi kaldırılacak,
- Avusturya Arşidükü protokol bakımından Osmanlı padişahına denk sayılacak,
- Yazışmalarda "Avusturya Kralı" yerine "Roma Cesarı" unvanı kullanılacak

maddeleri yer almıştır.

Bu maddelerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Osmanlı Devleti'nin Avusturya üzerindeki siyasi üstünlüğünün devam ettiğine
- B) Avusturya'nın diplomatik başarı kazandığına
- C) Osmanlı Devleti'nin ekonomik yönden dışa bağımlılığının azaldığına
- D) Avusturya'nın, askeri olarak Osmanlı Devleti karşısında başarısız olduğuna
- E) Osmanlı Devleti'nin konjonktürel ittifaklara önem verdiğine

2. Osmanlı Devleti ile Safeviler arasında yapılan antlaşmalar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Serav
- B) Kasrışirin
- C) Vasvar
- D) Nasuh Paşa
- E) Ferhat Paşa

3. Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında 1596'da ---- Muharebesi ile başlayan Orta Avrupa'da hâkimiyet kurma mücadelesi, 1606'da imzalanan ---- Antlaşması ile sonuçlanmıştır.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kosova - İstanbul
- B) Haçova - Vasvar
- C) Niğbolu - Karlofça
- D) Haçova - Zitvatorok
- E) Sırsındığı - Segedin

4. Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında imzalanan 1533 İstanbul Antlaşması'nda yer alan "Avusturya Arşidükü Osmanlı vezir-i âzamına denk sayılacak" maddesi, 1606 Zitvatorok Antlaşması'nda "Avusturya Arşidükü protokol bakımından Osmanlı padişahına denk sayılacak." şeklinde değiştirilmiştir.

Yalnızca bu bilgiye dayanarak;

- I. Avusturya'nın siyasi başarı kazandığı,
- II. Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa'daki hakimiyetinin sona erdiği,
- III. Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında diplomaside mükabilyet ilkesinin esas alındığı

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5. XVII. yüzyılda Safevilere karşı Revan ve Bağdat Seferlerini düzenleyerek, Kasrışirin Antlaşması'nın yapılmasını sağlayan Osmanlı padişahı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) IV. Murat
- B) IV. Mehmet
- C) II. Osman
- D) I. Ahmet
- E) I. Selim

6. Osmanlı Devleti 1612'de yapılan Nasuh Paşa Antlaşması'yla, daha önce 1590 Ferhat Paşa Antlaşması ile İran'dan aldığı yerleri geri vermek zorunda kalmıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) İki devlet arasında kısa süreli savaşların yaşandığının
- B) Osmanlı Devleti'nin İran'ın iç işlerine karıştığıının
- C) İki devlet arasında doğal sınırın oluştuğunun
- D) İran'ın, Osmanlı Devleti'nin stratejik yerlerini ele geçirdiğinin
- E) Osmanlı Devleti'nin güç ve toprak kaybına uğradığının

XVII. Yüzyıl Siyasi Ortamında Osmanlı Devleti

1. Malta, Akdeniz'in ortasında doğu-batı yönündeki geçiş noktasını koruyan özel konuma sahip bir adadır.

Bu bilgiye dayanarak Osmanlı Devleti'nin, Malta'nın fethine yönelik girişimlerde bulunmakla;

- I. stratejik yerleri hakimiyet altına alma,
- II. merkeziyetçi yönetimi güçlendirme,
- III. denizcilik alanındaki yeni gelişmeleri takip etme

amaçlarından hangilerini gözettiği savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. XVI ve XVII. yüzyıllarda Rusya'nın, Osmanlı Devleti'ni kendisine stratejik rakip olarak görmesinin nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Karadeniz'in bir Türk gölü olması
- B) Ukrayna'nın Osmanlı himayesinde olması
- C) Osmanlı hâkimiyetinde bulunan Kırım hanlarının geçimlerini Rus topraklarına yaptıkları akınlardan sağlaması
- D) Osmanlı Devleti'nin Ortodoksları himaye etmesi
- E) Rusya'nın gücünü Avrupa'ya kabul ettirmek istemesi

3. XVII. yüzyılda Avrupa'nın geneline hükmeden güçlü Habsburg Hanedanı'nın yönetim merkezi konumundaki Avusturya, Doğu ile Batı güçlerinin geçiş bölgelerine hâkimdi.

Bu bilgiler Avusturya ile ilgili aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olabilir?

- A) Haçlı Seferleri'ne öncülük ettiğinin
- B) Merkeziyetçi bir yönetime sahip olduğunun
- C) Ticaret yollarını hakimiyeti altında bulundurduğunun
- D) Çok uluslu bir yapıya sahip olduğunun
- E) Batı yönünde genişleme politikası güden Osmanlı Devleti için stratejik bir tehdit olduğunun

4. Aşağıdakilerden hangisi Karlofça Antlaşması ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Osmanlı Devleti'nin ilk kez müzakere ederek imzaladığı antlaşmadır.
- B) Bu antlaşmayla Osmanlı Devleti batıda ilk kez büyük oranda toprak kaybetmiştir.
- C) Avrupa'da modern devletler hukukunun ortaya çıkmasına neden olmuştur.
- D) Osmanlı Devleti'nin dış politikanın yeniden şekillenmesinde ve konjonktürel ittifaklar kurmasında etkili olmuştur.
- E) Osmanlı'da devlet idaresinde bürokratik unsurlar, askerî unsurlara göre daha fazla önem kazanmaya başlamıştır.

5. Hakan Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine XVII. yüzyılda Balkanlara açılıp buradaki halkı kendine bağlamak ve Katolikleri kendi koruyuculuğuna alma politikası takip eden ancak bu konuda Osmanlı Devleti'ni engel olarak gören devleti sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Rusya B) Avusturya C) Lehistan
D) Venedik E) Malta

6. Avusturya'nın XVII ve XVIII. yüzyıldaki dış politikasında Avrupa Kitası'nda Habsburg monarşisini egemen kılmak, Osmanlı Devleti'ni Avrupa'dan kovmak ve ardından Balkan ülkelerini aralarında paylaşmak için Rusya ile işbirliği yapmak vardı.

Avusturya'nın bu politikasının değişmesinde aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Coğrafi Keşifler
- B) Sanayi İnkılabı
- C) Fransız İhtilali
- D) Yüzyıl Savaşları
- E) Rönesans Hareketleri

Açık Sularda Güç Mücadelesi

1. “İpek ve Baharat Yolları, Osmanlı’nın eline geçmişti ve yeni ticaret yolları bulmak bizim için şart olmuştu. Denizcilik alanındaki gelişmeler ve gelişen pusula ile yeni yerlere gidebildik. Bulduğumuz yeni yerlerin kaynaklarını ele geçirdik. Şimdi rakiplerimize karşı limanlarımızı korumak için savaşmalıyız.”

İngiltere Kraliçesi I. Elizabeth’in bu sözlerine bakarak,;

- I. Coğrafi Keşifleri, İngiltere başlatmıştır.
- II. Sömürgecilik faaliyetleri önemsenmiştir.
- III. Ekonomik çıkarlar doğrultusunda politikalar belirlenmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. **Fransa Kralı XVI. Loui’nin**, “Amerika, Hindistan ve Uzak Doğu’daki bölgeleri ele geçirmek için aynı bizim gibi düşünen İngiltere, Hollanda ve İspanya ile savaşmamız gerekir.” **ifadesi aşağıdakilerden hangisini doğrulamaktadır?**

- A) Fransa’nın sömürgecilikte geri kaldığını
- B) Avrupalı devletlerin çıkarlarının birbirleriyle çatıştığını
- C) İlk olarak Amerika kıtasının keşfedildiğini
- D) İpek ve Baharat yolunun ekonomik değerinin arttığını
- E) Sömürgecilik faaliyetlerinin Amerika’nın keşfiyle başladığını

3. Coğrafi Keşiflerin etkilerini azaltmak isteyen Osmanlı Devleti, gümrük vergilerini düşürme ve kapitülasyon antlaşmaları yapma gibi politikalar geliştirmiştir.

Bu politikaların, aşağıdaki sonuçlardan hangisini ortaya çıkardığı savunulabilir?

- A) Akdeniz ticaretinin eski önemini kazanması
- B) Konargöçerlerin yerleşik yaşama geçirilmesi
- C) Tarımdan çok ticaretin önem kazanması
- D) Yabancı malların iç piyasadaki sürümünün artması
- E) Osmanlı coğrafyasındaki yabancı tüccar sayısının azalması

4. Avrupalı devletlerin denizlerde güçlenerek ekonomik piyasayı ele geçirmeleri, Osmanlı Devleti’nin deniz ticaretinde kayıp yaşaması durumunu ortaya çıkarmıştır.

Osmanlı Devleti’nin bu soruna çözüm bulmak için;

- I. batılı devletler ile ekonomik ayrıcalıklar öngören antlaşmalar imzalama,
- II. Coğrafi Keşiflere çıkan devletler arasına dahil olma,
- III. gümrük vergilerini yükseltme

politikalarından hangilerini benimsendiği savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. Coğrafi Keşiflerin ardından Afrika, Uzak Doğu, Hindistan ve Amerika’ya hakim olmak amacıyla Avrupalı devletler birbirleriyle savaşmışlardır.

Bu mücadelede, XVI ve XVII. yüzyılda aşağıdaki devletlerden hangisi yer almamıştır?

- A) Hollanda B) Fransa C) İspanya
D) Portekiz E) Almanya

6. Coğrafi Keşifler sonucunda İpek ve Baharat Yollarının önemini kaybetmesiyle, Osmanlı Devleti’nin Akdeniz limanlarından elde ettiği gelirler azalmıştır.

Bu gelişmenin Osmanlı Devleti’ni;

- I. Avrupa devletleri üzerindeki yaptırım gücünün zayıflaması,
- II. coğrafi konumundan kaynaklanan öneminin azalması,
- III. çok uluslu yapısının zayıflaması

durumlarından hangileri yönüyle etkilediği savunulamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Bölüm
4

Test 6

1700-1774 Yılları Arasındaki Siyasi Gelişmeler

1. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti 1699 Karlofça ve 1700 İstanbul Antlaşması ile kaybettiği topraklar geri alma politikasını takip etmiştir.

Bu politikanın Osmanlı Devleti'nde;

- I. askeri alandaki ıslahatlara öncelik verilmesi,
- II. egemenlik anlayışının değiştirilmesi,
- III. diplomatik faaliyetlere önem verilmesi

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

2. Rusya'da tahta geçen Büyük Petro, yalnızca "Bütün Rusya'nın Hükümdarı" olmakla yetinmiyordu. Üçüncü Roma'nın imparatoru ve çift başlı kartal simgesiyle bezeli "Yeni Konstantinopolis şehrinin yeni çarı" olmak iddiasını taşıyordu.

Bu hedef, aşağıdaki devletlerden hangisini Rusya'nın en büyük rakibi durumuna getirmiştir?

- A) İngiltere B) Venedik C) Avusturya
D) İsveç E) Osmanlı Devleti

3. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde 1703 Edirne Olayı sonucunda ---- tahttan indirilerek yerine kardeşi ----- geçirilmiştir.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) I. Selim - III. Mustafa
B) IV. Murat - I. Ahmet
C) II. Mustafa - III. Ahmet
D) IV. Mehmet - III. Mustafa
E) II. Selim - I. Ahmet

4. III. Ahmet Dönemi siyasi olayları konusunun işlendiği derste Barış Öğretmen, öğrencilerine şu bilgileri verir:

- İngiltere ve Hollanda'nın arabuluculuğu ile Avusturya ve Osmanlı Devleti arasında 1718'de imzalanmıştır.
- Osmanlı Devleti, Karlofça ile kaybettiği yerleri geri alma umutlarını kaybetmiştir.
- Osmanlı Devleti, Avrupa'da mevcut topraklarını korumaya yönelik savunma esaslı bir siyaset izlemeye başlamıştır.

Buna göre Barış Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki antlaşmaların hangisi hakkında bilgi vermiştir?

- A) Pasarofça B) Yaş C) Zıttorok
D) Bucaş E) Belgrat

5. XVII. yüzyılın sonlarına doğru Rusya tahtına Çar I. Petro çıkmıştır. Bu dönemde Rusya'nın dış politikası, Kırım'ı alarak Karadeniz'e ulaşma, Balkanlara yayılma ve Boğazları ele geçirerek sıcak denizlere inmeye dayanmıştır.

Bu dış politika Rusya'yı, aşağıdaki devletlerden hangisiyle karşı karşıya getirmiştir?

- A) Fransa B) Osmanlı C) İsveç
D) İngiltere E) Avusturya

6. XVIII. yüzyıl başlarında Rusya, İsveç'in elinde bulunan Baltık Denizi'ne yönelmiştir. Yapılan mücadelede başarısız olan İsveç Kralı (Demirbaş Şarl), Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisine kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Rusya'nın Avrupa'nın en büyük devleti olduğuna
B) Osmanlı Devleti'nin güçlü devlet imajını koruduğuna
C) Osmanlı Devleti'nin arabuluculuk yaptığına
D) Rusya'nın Boğazlara hakim olmak istediğine
E) İsveç'in çok uluslu yapısının zayıfladığına

1700-1774 Yılları Arasındaki Siyasi Gelişmeler

1. 1740 yılında Fransa'ya tanınan ayrıcalıklar daha sonra diğer devletlere de tanınmıştır.

Bu durumun;

- I. Osmanlı coğrafyasının Avrupalı tüccarların hedefi haline gelmesi,
- II. piyasaya yabancı malların sürümünün artması,
- III. Osmanlı ekonomisinin yarı sömürge durumuna gelmesi

sonuçlarından hangilerini ortaya çıkardığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. "1740 Kapitülasyonları" adıyla tarihe geçen sözleşmeyle Fransız elçilerin diğer devletlerin elçilerinden üstün sayılacağı kabul edilmiştir. Ayrıca Osmanlı sınırları içindeki bütün Katolikler, Fransa'nın koruyuculuğu altında olacaktı.

Bu sözleşme Fransa'nın, aşağıdaki alanlardan hangisinde ayrıcalık elde ettiğini kanıtlamaktadır?

- A) Diplomatik - dinî B) Askerî - idari
C) Ekonomik - siyasi D) Ekonomik - dinî
E) İdari - siyasi

3. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti ile İran arasında yoğun mücadeleler yaşanmıştır. Ancak bu yüzyılın ortasına doğru yapılan antlaşma ile, önceki yüzyılda imzalanan Kasrışirin Antlaşması'nın şartları geçerli sayılmıştır.

Bu antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Paşa Antlaşması
B) Nasuh Paşa Antlaşması
C) Serav Antlaşması
D) Kerden Antlaşması
E) Ferhat Paşa Antlaşması

4. I. Kırım Hanlığı bağımsız olacak.
II. Osmanlı Devleti, Rusya'ya tazminat ödeyecek.
III. Rus Hristiyanları kutsal yerleri serbestçe ziyaret edebilecek.
IV. Rusya'nın istediği yerde konsolosluk açmasına izin verilecek.
V. Rusya, Karadeniz ve Akdeniz'deki Türk kara sularında serbestçe ticaret yapabilecek.

Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan yukarıdaki maddelerden hangisiyle Rusya, "Boğazlar üzerinden sıcak denizlere ulaşma" imkanı elde etmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. I. Kerden Antlaşması
II. Karlofça Antlaşması
III. Pasarofça Antlaşması
IV. Ahmet Paşa Antlaşması

XVIII. yüzyılda, Osmanlı Devleti ile Safeviler arasında yapılan antlaşmalar arasında yukarıdakilerden hangileri yer alır?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) III ve IV

6. Osmanlı Devleti'yle Rusya arasında 1739 yılında imzalanan Belgrad Antlaşması'nda, "Rusya, Karadeniz'de savaş ve ticaret gemisi bulunduramayacaktır." maddesi yer almıştır:

Bu madde aşağıdakilerden hangisinin göstergesi obilir?

- A) Rusya'nın Panslavizm politikasına yöneldiğinin
B) Rusya'nın Boğazları tehdidinin önlendiğinin
C) Osmanlı Devleti'nin sınırlarını genişlettiğinin
D) Rusya'nın sıcak denizlere inme politikasından vazgeçtiğinin
E) Avrupalı devletlerin Rusya karşısında Osmanlı Devleti'ni desteklediğinin

1700-1774 Yılları Arasındaki Siyasi Gelişmeler

1. Küçük Kaynarca Antlaşması göre Rusya, Osmanlı ülkesinde yaşayan Ortodokslarla, Eflak ve Boğdan beylerinin haklarını koruyabilecekti.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. iç sorunların dış soruna dönüşmesi,
- II. merkezi otoritenin zayıflaması,
- III. kapitülasyonların yaygınlaşması

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. Küçük Kaynarca Antlaşması için aşağıdaki ifadelerden hangisi kullanılamaz?

- A) Halkı Müslüman olan Kırım, Rusya'ya verildi.
- B) Rusya'ya kapitülasyon verilmek zorunda kalındı.
- C) Ortodoksların koruyuculuğu Rusya'ya devredildi.
- D) Osmanlı Devleti'nin zayıfladığı ortaya çıktı.
- E) Rusya, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma fırsatı elde etti.

3. Küçük Kaynarca Antlaşması ile Osmanlı Devleti, hem iç işlerinde ve hem de uluslararası ilişkilerde dış güçlerin müdahalesine açık hâle gelmiştir.

Bu duruma Küçük Kaynarca Antlaşması'nın;

- I. Kırım Hanlığı bağımsız olacak, ancak din işlerinde Müslümanların halifesi olan Osmanlı padişahına bağlı olacak,
- II. Rusya, Osmanlı ülkesinde yaşayan Ortodokslarla, Eflak ve Boğdan beylerinin haklarını koruyabilecek,
- III. Osmanlı Devleti, Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecek

maddelerinden hangilerinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

4. 1774'te imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşması ve sonrasında gelişmeler, Osmanlı Devleti'nin bekası için bir dönüm noktası olmuştur.

Bu duruma Küçük Kaynarca Antlaşması'nın, aşağıdaki maddelerinden hangisinin daha çok neden olduğu savunulabilir?

- A) Kırım Hanlığı bağımsız olacaktır.
- B) Rusya, İstanbul'da sürekli elçi bulundurabilecektir.
- C) Osmanlı Devleti, Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecektir.
- D) Rusya kapitülasyonlardan yararlanabilecektir.
- E) Rusya, Osmanlı ülkesinde yaşayan Ortodokslarla, Eflak ve Boğdan beylerinin haklarını koruyabilecektir.

5. Küçük Kaynarca Antlaşması'nın aşağıdaki maddelerinden hangisinin, Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısının zayıflaması üzerinde etkili olduğu söylenebilir?

- A) Rusya, İstanbul'da sürekli elçi bulundurabilecektir.
- B) Osmanlı Devleti, Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecektir.
- C) Rusya, Osmanlı ülkesinde yaşayan Ortodokslarla, Eflak ve Boğdan beylerinin haklarını koruyabilecektir.
- D) Ruslar, Karadeniz'de donanma bulundurabilecektir.
- E) İngiltere ve Fransa'ya verilen kapitülasyonlar Rusya'ya da verilecektir.

6. Küçük Kaynarca Antlaşması'nın orjinal metinlerinden hiçbirinde, Ortodoks Hristiyanların himayesinin Ruslara verildiğine dair madde bulunmamasına rağmen Ruslar, 1775 yılında antlaşmanın değiştirilmiş Fransızca metnine Ortodoks Hristiyanların himayesinin kendilerine verildiği maddesini eklemiştir.

Bu değişiklik ile Rusya'nın aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Teokratik yönetimini güçlendirmeyi
- B) Dış politikada Fransa ile birlikte hareket etmeyi
- C) Haçlı Seferleri'ne öncülük etmeyi
- D) Antlaşmanın uygulama süresini uzatmayı
- E) Uluslararası kamuoyunda Osmanlı Devleti üzerinde baskı oluşturmayı

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)

1. Westphalia Antlaşması'nın giriş metninde "Bundan sonra Avrupa, kendi yasalarına göre hareket eden, kendi siyasal ve ekonomik çıkarlarını izleyen, serbestlik içinde ittifaklar kuran ve bozan, savaş ile barış arasında, güç dengesi kurallarına göre durum değiştiren, elçi gönderip kabul eden bağımsız ve özgür devletlerden oluşacaktır. Devletlerin üzerinde, onların ilişkilerini düzenleyen herhangi bir üstün otorite yoktur. Çıkar çatışmaları güç kullanarak çözümlenmektedir." ifadeleri yer almıştır.

Buna göre Westphalia Antlaşması'nın;

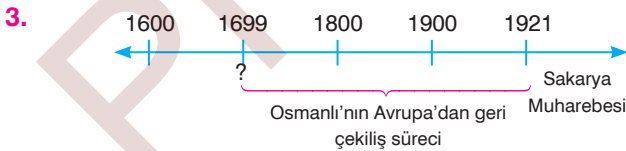
- I. devletlerin, devletlerarası hukukun eşit özneleri haline gelmesi,
- II. devletlerin daha seküler (dünyevi) politikalar takip etmesi,
- III. kutsal ittifakların önemini kaybetmesi

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. II. Viyana Kuşatması sonrasında imzalanan Karlofça Antlaşması'nda, aşağıdaki devletler hangisi yer almamıştır?

- A) Avusturya B) Rusya C) Venedik
D) Lehistan E) Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti'nin Avrupa'dan geri çekilişini gösteren bu zaman çizelgesinde "?" ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Karlofça Antlaşması
B) Zitvatorok Antlaşması
C) Vasvar Antlaşması
D) Bucaş Antlaşması
E) Yaş Antlaşması

4. Osmanlı Devleti'nin kuşatma sonucunda aldığı ve Zitvatorok Antlaşması'yla kendisine bırakılan Eğri Kalesi aşağıda gösterilmiştir:

Önemli bir konumda olan bu kale aşağıdaki devletlerden hangisiyle yapılan mücadeleyle ele geçirilmiştir?

- A) İran B) Lehistan C) Venedik
D) Avusturya E) Kutsal Roma Germen

5. XVII. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'nin, Avusturya ile savaş halinde olmasından ve iç isyanlarla uğraşmasından yararlanmak isteyen devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akkoyunlular B) Memlükler C) Safeviler
D) Dulkadiroğulları E) Karamanoğulları

6. Venedikliler, Karlofça Antlaşması sonrasında Osmanlı Devleti'nin toparlanı toparlanmaz kendilerine saldıracağına inanıyorlardı.

Bu durumun Karlofça Antlaşması'nda;

- I. Venedik'e Mora ve Dalmaçya kıyıları verilecektir.
- II. Antlaşma yirmi beş yıl süreyle geçerli olacak ve Avusturya'nın garantisinde olacaktır.
- III. Temeşvar ili ve Banat Yaylası hariç bütün Macaristan ve Erdel, Avusturya'ya verilecektir.

maddelerinden hangilerinin yer almasına neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)

1. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Küçük Kaynarca Antlaşması'nda Rusya'ya, Osmanlı sınırları içindeki Ortodoks Hristiyan cemaati üzerinde genel bir himaye ve müdahale hakkı tanınacağı şeklinde bir madde bulunmamaktadır. Buna rağmen antlaşmanın Rusya tarafında 1775 tarihli resmi Fransızca tercümesine bu yönde yorumlanabilecek bir madde eklenmiştir.

Rusların gerçekte var olmayan bir maddeyi, antlaşmaya ekleyerek aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Ulusal ve bölgesel ittifakların kurulmasını teşvik etmeyi
B) Osmanlı Devleti'nin stratejik konumundan yararlanmayı
C) Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma hakkı elde etmeyi
D) Dış politikada Fransa ile birlikte hareket etmeyi
E) Ticaret yolları üzerinde hakimiyet kurmayı

2. Osmanlı Devleti, aşağıdaki antlaşmalardan hangisiyle ilk kez Müslüman bir coğrafyayı kaybetmiş ve ilk kez savaş tazminatı ödemeyi kabul etmiştir?

- A) Belgrat B) Zıstovi C) Prut
D) Küçük Kaynarca E) Yaş

3. Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan;

- I. Rusya, Osmanlı ülkesinde yaşayan Ortodoksların haklarını koruyabilecek,
II. Rusya, İstanbul'da sürekli elçi bulundurabilecek,
III. İngiltere ve Fransa'ya verilen kapitülasyonlar Rusya'ya da verilecek

maddeleri siyasi, diplomatik ve ekonomik alandaki gelişmelerle ilişki bakımından aşağıdakilerin hangisinde doğru gruplandırılmıştır?

	Siyasi	Diplomatik	Ekonomik
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	I	II

4. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Küçük Kaynarca Antlaşması ile Rus gemilerinin, iki ülkenin topraklarını çevreleyen denizlerde serbestçe dolaşması kabul edilmiştir.

Bu durumun neden olduğu gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Rusların yeni ticaret yolları keşfetmesi
B) Ruslar'ın Akdeniz'e çıkma imkanı elde etmesi
C) Boğazların Rus tehdidine açık hale gelmesi
D) Rusya'nın uluslararası alanda etkinliğinin artması
E) Karadeniz'in Türk gölü olma özelliğinin sona ermesi

5. Bir tarihçinin, "Sömürgeci ülkeler arasında ilk defa Afrika Kıtası'na yönelen ülke olmuş, Senegal ile başlayan Afrika sömürgeciliğinde en büyük gelir kaynağını köle ticareti teşkil etmiştir." şeklinde tanımladığı devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hollanda B) İtalya C) İspanya
D) İngiltere E) Fransa

6. Aşağıdaki tabloda Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda yaptığı antlaşmalar kronolojik olarak verilmiştir.

XVII. yüzyıl	1606	Zitvatorok Antlaşması
	1612	Nasuh Paşa Antlaşması
	1618	K
	1639	Kasrı Şirin Antlaşması
	1664	Vasvar Antlaşması
	1672	L
	1699	Karlofça Antlaşması

Bu tabloda K ve L harfleriyle gösterilen yere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Amasya Antlaşması - İstanbul Antlaşması
B) Serav Antlaşması - Bucaş Antlaşması
C) Zıstovi Antlaşması - Belgrat Antlaşması
D) İstanbul Antlaşması - Pasarofça Antlaşması
E) Pasarofça Antlaşması - Küçük Kaynarca Antlaşması

1. YAZILI SINAVI

Soru • 1

Osmanlı Safevi savaşlarının nedenlerinden dört tanesini yazınız.

- ❖
- ❖
- ❖
- ❖

Soru • 2

Yeni Çağ Avrupası'nın küresel güçlerinden beş tanesini yazınız.

-

Soru • 3

Avrupa'da 1618-1648 yılları arasında yaşanan Otuz Yıl Savaşlarını sona erdiren Westphalia Antlaşması'nın inanç özgürlüğünün sağlanmasına ve modern diplomasiinin gelişimine katkısına birer örnek veriniz.

-
-
-

Soru • 4

Aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

a) Osmanlı Devleti'nin batıdaki en geniş sınırlarına ulaştığı antlaşma hangisidir?

.....

b) İran üzerine Revan ve Bağdat seferlerini düzenleyerek Kasr-ı Şirin Antlaşması'nı imzalayan Osmanlı padişahı hangisidir?

.....

Soru • 5

Osmanlı Devleti 1669 yılında Kandiye Kalesi'ni ele geçirerek hangi adayı fethetmiştir?

.....

Soru • 6

Kutsal İttifak nedir? Kısaca tanımını yaparak Osmanlı Devleti'ne karşı II. Viyana Bozgunu sonrasında oluşturulan Kutsal İttifak'ta yer alan devletleri yazınız.

-
-
-

Yeni Çağ Avrupası'nda Meydana Gelen Gelişmeler

1. Rönesans hareketlerini ortaya çıkaran temel etken, insana ve özgür düşünme gücüne önem veren "hümanizm" akımıdır.

Buna göre, Rönesans hareketleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi savunulamaz?

- A) Yeni bir dünya görüşünü savunur.
- B) Her alanda aklı ve bilimi esas alır.
- C) Dogmatizme ve skolastik düşünceye karşıdır.
- D) Ulusal devletlerin kuruluşuyla yakından ilgilidir.
- E) Bilim, edebiyat ve sanat alanındaki gelişmelerle yakından ilgilidir.

2. Avrupa'da Orta Çağ boyunca hüküm süren feodalite, XV. yüzyıldan itibaren yerini mutlak krallıklara bırakmıştır.

Bu duruma aşağıdaki gelişmelerden hangisinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Kağıt ve matbaanın kullanımının yaygınlaşması
- B) Sömürge imparatorluklarının kurulması
- C) Barutun ateşli silahlarda kullanımının yaygınlaşması
- D) Burjuvaların soylular karşısında güç kazanması
- E) İstanbul'un fethi sonrasında bazı bilim insanlarının İtalya'ya göç etmesi

3. Yeni Çağ başlarında Avrupa'da Rönesans hareketlerinin başladığı İtalya'da, düşünce ve ifade özgürlüğü diğer Avrupa ülkelerine göre daha gelişmiş durumdaydı.

Buna göre Rönesans hareketlerinin İtalya'da başlamasında;

- I. İtalyan şehir devletlerinde demokratik yönetimlerin kurulması,
- II. İtalyan şehir devletleri arasında ekonomik rekabetin yaşanması,
- III. İtalyanların Hristiyanlığın Katolik Mezhebine mensup olması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

4. Rönesans Hareketleri'nin başladığı İtalya'daki şehir devletleri, Akdeniz ticaretinde etkili olmanın yanı sıra Müslümanlarla da yakın ilişki içinde idi.

Buna göre Rönesans'ın İtalya'da başlamasında, İtalya'nın aşağıdaki özelliklerinden hangisinin daha çok etkili olduğu savunulabilir?

- A) Şehir devletleri halinde örgütlenme
- B) Farklı kültürlerle etkileşim içinde olma
- C) Roma İmparatorluğu'na merkezlik etme
- D) Akdeniz'e hakim konumda olma
- E) Hristiyanlığın dini merkezini barındırma

5. Bütün yönleriyle Rönesans, Avrupa'da laik eğitim düzenine geçişi başlatarak ----- ve ekonomik kalkınmayı sağlayacak olan ----- zemin hazırlamıştır.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Reforma - Fransız İhtilaline
- B) Sanayi İnkılabına - Fransız İhtilaline
- C) Fransız İhtilaline - Coğrafi Keşiflere
- D) Haçlı Seferlerine - Coğrafi Keşiflere
- E) Reforma - Sanayi İnkılabına

6. **Tanım:** XIV. yüzyılda İtalya'da doğan, insanı evrendeki tek ve en yüce değer sayarak geliştirme ve yüceltme amacı güden düşünce akımına "hümanizm" denir.

Durum: Rönesans'ı ortaya çıkaran temel etken "hümanizm" akımıdır.

Yukarıda verilen tanım ve durum arasında ilişki kurulursa;

- I. Rönesans'ın parlamenter yönetimlere geçişi sağladığı,
- II. Rönesans'ın Avrupa'ya yayılmasına mezhep savaşlarının etkili olduğu,
- III. hümanistlerin çalışmalarının Rönesans hareketlerine ortam oluşturduğu,

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

Yeni Çağ Avrupası'nda Meydana Gelen Gelişmeler

1. Reform kelimesi, herhangi bir sistem veya kurumu daha iyi duruma getirmek için yapılan değişiklikleri ifade etmek için kullanılır.

Buna göre Avrupa'da Reform hareketlerinin ortaya çıkmasında;

- I. Katolik Kilisesi'ndeki bozulmalara karşı tepkinin artması,
- II. mutlakiyet yönetimlerinin güçlenmesiyle feodalitenin yıkılması,
- III. bilimin tekniğe aktarılmasıyla Sanayi İnkılabı'nın ortaya çıkması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

2. İnsanı değer kabul eden, onu her şeyin ölçütü olarak tanımlayan, insanın doğasını, yeteneklerini, sınırlarını veya ilgilerini konu edinen felsefi akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Protestanlık B) Hümanizm
C) Sekülerizm D) Merkantilizm
E) Rasyonalizm

3. XVI. yüzyılda Avrupa'da, Katolik Kilisesi'ndeki bozulmalara tepki olarak ortaya çıkan din alanındaki gelişmelere "Reform" denir.

Buna göre, Reform'un nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Papaların kişileri aforoz etme yetkisine sahip olması
B) Kilisenin halka yönelik toplu ibadetler düzenlemesi
C) Kilisenin para karşılığında günahları bağışlaması
D) Din adamlarının zengin olmasına rağmen halkın fakir olması
E) Coğrafi Keşifler sonucunda kilisenin bazı düşüncelerinin yanlışlığının ortaya çıkması

4. Avrupa'da görülen;

- I. İncil'in milli dillere çevrilmesi,
- II. Roma, Venedik ve Floransa gibi İtalyan kentlerinde edebiyat kulüpleri ve akademilerinin kurulması,
- III. Kol gücüne dayalı üretimden makine gücüne dayalı üretime geçilmesi

gelişmeleri Rönesans, Sanayi İnkılabı ve Reform hareketleriyle ilişki bakımından aşağıdakilerden hangisinde doğru gruplandırılmıştır?

	Rönesans	Sanayi İnkılabı	Reform
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

5. XVII ve XVIII. yüzyılda Avrupa'da, aşağıdakilerden hangisi kırdan kente göçlere neden olmuştur?

- A) Merkantilist ekonomik doktrinin uygulanması
B) Hümanizmin önem kazanması
C) Kilisenin siyasi etkinliğini kaybetmesi
D) Yeni mezheplerin ortaya çıkması
E) Rasyonel düşüncenin önem kazanması

6. Avrupa'da Reform hareketleri sonucunda görülen gelişmelerden bazıları şunlardır:

- I. Kilise dışında eğitim veren okullar açılmıştır.
- II. Protestanlık, Kalvanizm, Presbiteryenizm ve Anglikanizm adıyla yeni mezhepler ortaya çıkmış ve bunlara bağlı kiliseler açılmıştır.
- III. Din adamlarının devlet ve toplum üzerindeki etkinliği zayıflamıştır.

Bunlardan hangilerinin inanç özgürlüğü doğrultusundaki gelişmeleri kolaylaştırdığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

Osmanlı Sosyo-Ekonomik Yapısında Değişiklikler

1. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, Anadolu'da çıkan Celali İsyanları sonucunda insanların kırsal kesimden şehirlere ve İstanbul'a göç etmesi, "Büyük Kaçgun" olarak adlandırılmıştır.

Buna göre, Büyük Kaçgun'un neden olduğu gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) İç güvenliğin bozulması
B) İç sorunların dış soruna dönüşmesi
C) Tarımsal üretimin düşmesi
D) Halkın devlete olan güveninin azalması
E) Ekonomik ve sosyal sorunlar yaşanması

2. Patrona Halil İsyanı'yla ilgili verilen;

- I. Lale Devri'nin sona ermesine neden olmuştur.
II. Ayanlık resmiyet kazanmıştır.
III. İç sorun dış soruna dönüşmüştür.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

3. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti, tımar sisteminin bozulması sonucunda asker ihtiyacını karşılamak için sekban adı verilen ücretli askerler almıştır. Bu askerler savaş zamanında askere giderken barış zamanında işsiz kalmışlardır.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. savunma harcamalarının artması,
II. sosyal ve ekonomik sorunların yaşanması,
III. konargöçerliğin yaygınlaşması

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

4. IV. Murat'ın küçük yaşta tahta geçmesini fırsat olarak gören kapıkulu sipahileri, padişaha gözdağı vermek için cülus bahşişi alamadıklarını bahane ederek isyan etmişlerdir. İsyanlıların isteklerini kabul eden IV. Murat, daha sonra isyancıların elebaşlarını etkisiz hale getirmiş ve isyanı bastırmıştır.

Buna göre IV. Murat'ın, isyanı bastırmasının aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulamaz?

- A) Merkezi otoritenin artması
B) Ordunun siyasete karışmasının engellenmesi
C) İç barışın sağlanması
D) Askeri alanda ıslahata ihtiyaç duyulması
E) Devletin egemenlik anlayışının değişmesi

5. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, cülus bahşişi alamayan ve ulufeleri zamanında ödenemeyen Kapıkulu askerleri isyan etmiştir.

Bu bilgiye bakılarak Osmanlı Devleti'nde, Kapıkulu isyanlarının çıkmasında, aşağıdakilerin hangisinde verilen alandaki gelişmelerin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yönetim
B) Askerlik
C) Eğitim
D) Ekonomi
E) Sosyal

6. Osmanlı Devleti'nde III. Murat Dönemi'nde, maaşlarının ayarı düşük akçeden verileceği gerekçesiyle isyan eden yeniçerilerin defterdarın öldürülmesi isteği padişah tarafından kabul edilmiştir.

Bu gelişmenin;

- I. benzer nitelikli ayaklanmaların çıkması,
II. ordunun yönetim üzerindeki etkisinin artması,
III. merkezi otoritenin zayıflaması

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

1. Rönesans konusunu işleyecek olan Ömer Öğretmen, öğrencilerine “ Rönesans deyince aklınıza neler geliyor?” sorusunu yöneltmiştir. Öğrencilerden bazıları aşağıdaki cevapları vermiştir.
- I. İlk Çağ'ın klasik kültür ve sanatına dayanan bilim ve sanat akımıdır.
 - II. Yeni Çağ başlarında Avrupa'da meydana gelen dinî düzenlemeleri ifade etmektedir.
 - III. İnsanın doğasını, yeteneklerini, sınırlarını veya ilgilerini konu edinen bir felsefi akımdır.
 - IV. Daha çok edebiyat ve güzel sanatlar alanında görülen yenilik ve gelişme hareketidir.

Öğrencilerin verdiği bu cevaplardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I ve IV E) I, II ve IV

2. Matbaanın Osmanlı Devleti'nde Müslümanlar tarafından geç kullanılmaya başlamasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

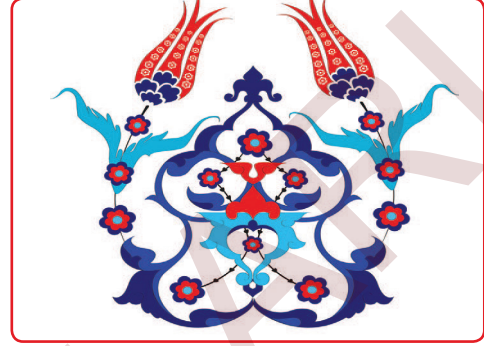
- A) Alfabenin zorluğu
- B) Dinî tutuculuk ve yasaklamalar
- C) Okuryazar oranının düşüklüğü
- D) Hattatlığın yaygın bir meslek oluşu
- E) Okuma alışkanlığının yaygınlaşmaması

3. Osmanlı Devleti, Fransızlara ---- Dönemi'nde verilen kapitülasyonları Sultan ---- Dönemi'nde sürekli hâle getirmiştir.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Fatih Sultan Mehmet - Yavuz Sultan Selim
- B) Kanuni Sultan Süleyman - I. Mahmut
- C) Yavuz Sultan Selim - III. Selim
- D) Fatih Sultan Mehmet - II. Abdülhamit
- E) Kanuni Sultan Süleyman - II. Mahmut

4. Aslı Öğretmen Değişim Çağı'nda Avrupa ve Osmanlı Üitesini işlerken aşağıdaki lale motifi görselini kullanmıştır.

Buna göre Aslı Öğretmen'in aşağıdaki padişahlardan hangisinin dönemi hakkında bilgi verdiği söylenebilir?

- A) I. Ahmet B) IV. Mustafa C) III. Ahmet
D) II. Abdülhamit E) II. Mahmut

5. Reform hareketleri sonucunda Hristiyanlığın devlet ve toplum hayatındaki etkisinin azalmasıyla aşağıdaki kavramlardan hangisi ortaya çıkmıştır?

- A) Merkantilizm B) Sekülerizm
- C) Sosyalizm D) Hümanizm
- E) Rasyonalizm

6. Osmanlı ordusunda 1527-1528'de seferlere katılan Tımarlı Sipahi sayısı 37.000 civarındayken 1655'e gelindiğinde bu sayı 6.000'e kadar düşmüştür.

Bu düşüşün nedeni olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Doğal sınırlara ulaşılmaması
- B) Fetih hareketlerinin durağanlaşması
- C) Yurttaş askerliği uygulamasına geçilmesi
- D) Ateşli silahların kullanımının yaygınlaşması
- E) Çok uluslu yapının oluşması

Etkinlik • 1

Eşleştirme

Aşağıdaki kavramları uygun olan açıklamalarla eşleştiriniz.

KAVRAM	AÇIKLAMA
1. Reform	Osmanlı Devleti bürokrasisinde taslak veya rapor türü belgelere verilen ad. A
2. Rönesans	XVI. yüzyıl başlarında Avrupa'da din alanında meydana gelen gelişmeler. B
3. Sekülerleşme	Bireyin dinin etkisinden kurtularak dünya nimetlerinden daha fazla yararlanmasını savunan görüş. C
4. Layiha	Avrupa'da şehirlerde ticaret ve esnaflıkla uğraşanlara verilen isim. D
5. Burjuvazi	Evrende tek ve en yüce değer olan insanı geliştirme ve yüceltme amacı güden düşünce akımı. E
6. Hümanizm	Yeni Çağ başlarında Avrupa'da bilim, edebiyat, sanat, mimari, resim ve heykel gibi alanlarda meydana gelen gelişmeler. F

Etkinlik • 2

1. Osmanlı Devleti'nde bazı vergi gelirlerini toplama işini açık artırma ve ihale ile alan kişilere verilen isim?

Cevap

4. Avrupa'da devletin zenginliğini değerli madenlere sahip olmaya bağlayan ekonomik görüşün adı nedir?

Cevap

2. Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılda Anadolu ve Rumeli'de medreseliler tarafından çıkarılan isyanlara ne ad verilir?

Cevap

5. Osmanlı Devleti'nde Lale Devri'nde kurulan itfaiye örgütüne ne ad verilir?

Cevap

3. İngiliz devlet adamı Thomas Moore'un hayalindeki ideal toplum ve devleti anlattığı ünlü eserinin adı nedir?

Cevap

6. Osmanlı Devleti'nde 1775'de önemli gelirlerin paylara ayrılarak senet karşılığında kişilere peşin para karşılığında satılmasına verilen isim nedir?

Cevap

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI

1. Aydınlanma Çağı olarak kabul edilen XVIII. yüzyılda Avrupa'da, "Bütün bilimlerin ortak amacı, akıl yoluyla aydınlığa ulaşmaktır." anlayışı benimsemiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin, Aydınlanma Çağı'nda Avrupa'da görülen gelişmelerden biri olduğu savunulamaz?

- A) Yönetimde halk egemenliğinin savunulması
- B) Eşitlik, özgürlük, adalet kavramlarının önem kazanması
- C) Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızlanması
- D) Laiklik, demokrasi ve insan hakları kavramlarının önem kazanması
- E) Teokratik yönetimlerin güçlendirilmesine yönelik girişimlerde bulunulması

2. 1533 İstanbul Antlaşması: Avusturya arşidükü Osmanlı sadrazamına denk olacak.

1606 Zittvatorok Antlaşması: Avusturya arşidükü Osmanlı padişahına denk sayılacak

Bu gelişmeler dikkate alındığında ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avusturya, Avrupa'nın en büyük gücü haline gelmiştir.
- B) Osmanlı'ya karşı Haçlı ittifakı kurulmuştur.
- C) Avusturya diplomatik üstünlük kazanmıştır.
- D) Osmanlı'nın, Avusturya üzerindeki siyasi nüfuzu azalmıştır.
- E) İki devlet arasında uzun süreli barış ortamı sağlanmıştır.

3. Avrupa'da Akıl Çağı olarak adlandırılan XVII. yüzyılda, pozitif düşüncenin önündeki en büyük engel olan dogmatizme dayalı skolastik düşünce sistemi ortadan kalkmıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulabilir?

- A) Bilimsel faaliyetlerin artmasında
- B) Çok uluslu devletlerin dağılmasında
- C) Eşitlikçi bir toplumsal yapının oluşmasında
- D) Merkezîyetçi yönetimlerin güçlenmesinde
- E) Feodal yönetimlerin kurulmasında

4. 1768-1774 yılları arasında yaşanan Osmanlı - Rus Savaşı sonucunda 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmada, "Kırım bağımsız olacak ancak, Kırım halkı dini bakımından Osmanlı padişahına bağlı olacaktır." maddesi yer almıştır.

Osmanlı Devleti'nin bu maddeyle;

- I. Karadeniz'deki ekonomik faaliyetleri denetim altında tutmak,
- II. çok uluslu yapıyı korumak,
- III. Kırım halkıyla kültürel bağları sürdürmek

amaçlarından hangilerini gözettiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

5. Otuz Yıl Savaşları sonrasında yapılan Vestfalya Antlaşması ile Kutsal Roma - Germen İmparatorluğu yıkılışa geçerken, Almanya'da müstakil orduları ve toprakları olan prenslikler güç kazanmıştır.

Bu bilgiye dayanarak, Vestfalya Antlaşması sonrasında güç kaybeden ve güç kazanan yönetim anlayışları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Aristokrasi - Mutlakîyet
- B) Mutlakîyet - Teokratik
- C) Teokratik - Oligarşik
- D) Oligarşik - Meşrutîyet
- E) Monarşik - Feodal

6. Yeni Çağ'da Avrupa'da, bilimsel çalışmaların daha rahat yapılabilmesi için bilimsel akademiler açılmıştır.

Bu durumun;

- I. yeni buluş ve icatların ortaya çıkması,
- II. ulusal nitelikli devletlerin kurulması,
- III. eğitime verilen önemin artması

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI

1. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti, doğuda Safevilere batıda ise Habsburglara karşı girdiği uzun ve yorucu savaşlar nedeniyle siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda önemli sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Buna göre, XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Celali Ayaklanmalarının yaşanması
B) Olağanüstü zamanlarda alınan vergilerin sürekli hale getirilmesi
C) İç güvenliğin bozulması sonucunda köylerden şehirlere göçlerin artması
D) İçte ve dışta devletin saygınlığının azalması
E) Azınlık isyanlarının bağımsızlıkla sonuçlanması

2. XVI. yüzyılda dünya ekonomisinin ağırlık merkezi Akdeniz'den Batı Avrupa kıyılarına kaymıştır.

Bu duruma aşağıdakilerden hangisinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Kavimler Göçü'nün
B) Haçlı Seferleri'nin
C) Coğrafi Keşiflerin
D) Sanayi İnkılabı'nın
E) Rönesans Hareketleri'nin

3. IV. Murat'ın küçük yaşta tahta geçmesini fırsat olarak gören kapıkulu sipahileri, padişaha gözdağı vermek için cülus bahşişi alamadıklarını bahane ederek isyan etmişlerdir. İsyançıların isteklerini kabul eden IV. Murat, daha sonra isyancıların elebaşlarını etkisiz hale getirmiş ve isyanı bastırmıştır.

Buna göre IV. Murat'ın isyancıları etkisiz hâle getirmesinin;

- I. egemenlik anlayışının değişmesi,
II. iltizam sisteminin yaygınlaşması,
III. halkın devlete olan güveninin artması

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

4. Osmanlı ordusu 1595'te Haçova Meydan Savaşı'nda Avusturya ordusunu yenilgiye uğratarak Kaniye ve Estergon kalelerini fethetmiştir. Ancak kazanılan başarılarla rağmen, aynı zamanda Anadolu'da Celali Ayaklanmalarının başlaması ve doğu sınırında Safeviler ile savaşların sürmesi nedeniyle Avusturya'nın Macaristan'daki varlığına son verilememiştir.

Bu bilgiye dayanarak Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak;

- I. İç sorunları dış soruna dönüşmüştür.
II. Avusturya ve Safevilere karşı aynı yıllarda savaşmak zorunda kalmıştır.
III. Avusturya karşısında istenilen sonuç elde edilememiştir.

yargılarından hangileri savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) II ve III
E) I, II ve III

5. Aşağıdakilerden hangisinin, Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemi'ne girmesinin dış nedenlerinden biri olduğu söylenebilir?

- A) Doğal sınırlara ulaşılması
B) Merkezi otoritenin bozulması
C) İç isyanların çıkması
D) Ordu ve donanmanın bozulması
E) Eğitimde durağan bir anlayışın ortaya çıkması

6. Osmanlı Devleti'nin 1683'te Viyana'yı kuşatması üzerine, Avusturya imparatorunun isteği üzerine Papa'nın teşvikiyle Alman, Fransız ve Lehlerden oluşan bir Haçlı ordusu Avusturya'nın yardımına gelmiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Avusturya'nın en güçlü Avrupa ülkesi olduğunun
B) Papanın Hristiyanlar üzerinde birleştirici güce sahip olduğunun
C) Osmanlı Devleti'nin iç sorunlarının dış soruna dönüştüğünün
D) Avrupa'da merkezîyetçi yönetimlerin güçlendiğinin
E) Viyana'nın ortak başkent kabul edildiğinin

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI

1. Osmanlı Devleti, 1736-1739 yılları arasında Rusya ve Avusturya ile yaptığı savaşlarda önemli başarılar kazanmıştır.

Bu başarıların Osmanlı Devleti'ni;

- I. bölge siyasetinde söz sahibi olma,
- II. güçlü devlet olma özelliğini koruma,
- III. azınlık isyanlarını önleme

durumlarından hangileri yönüyle etkilediği savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Bilgi ve birikimiyle ulema ve devlet adamlarının takdirini kazanan, devrinin âlimleri tarafından kendisine "Muallim-i Sâlis (Üçüncü Öğretmen)" unvanı verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Koçi Bey B) Evliya Çelebi
C) Kâtip Çelebi D) Naima Efendi
E) Yanyalı Esad Efendi

3. Aşağıdaki tabloda Osmanlı Devleti'nin XVII ve XVIII. yüzyıl-da yaptığı bazı antlaşmalar kronolojik olarak verilmiştir.

XVII ve XVIII yüzyıl	1639	Kasr-ı Şirin
	1699	K
	1711	Pрут
	1718	Pasarofça
	1739	L
	1774	Küçük Kaynarca

Bu tabloda K ve L harfleriyle gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Karlofça - Belgrat B) Vasvar - İstanbul
C) Nasuh Paşa - Vasvar D) Karlofça - İstanbul
E) Bucaş - Ahmet Paşa

4. Osmanlı Devleti, Karlofça ve İstanbul Antlaşması ile kaybettiği yerleri geri alabilmek için XVIII. yüzyılda Rusya, Venedik ve Avusturya ile savaşlar yapmıştır.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. askeri alandaki ıslahatlara öncelik verilmesi,
- II. bütçeden savunmaya ayrılan payın artması,
- III. azınlıklara yönetimde görev verilmesi

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Osmanlı Devleti'nde IV. Murat Dönemi'nde görülen, aşağıdaki gelişmelerden hangisinin amacının, devlet otoritesini güçlendirmeye yönelik olduğu savunulamaz?

- A) İstanbul'da sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi
B) Bağdat'ın Safevilerin işgalinden kurtarılması
C) Gereğinden fazla olan yeniçeri sayısının azaltılması
D) Yönetime etki eden kişilerin engellenmesi
E) Anadolu'daki Celali İsyanlarının bastırılması

6. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşması Osmanlıca, Rusça ve İtalyanca olmak üzere yazılmıştır. Ancak daha sonraki dönemlerde, antlaşma metninin hiçbirinde Ortodoks Hristiyanların himayesinin Ruslara verildiğini belirten madde olmamasına rağmen Ruslar, 1775 yılında antlaşmanın değiştirilmiş Fransızca metnine Ortodoks Hristiyanların Rusların himayesinde olduğunu belirten madde eklemiştir.

Bu bilgilere göre Rusya'nın aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü korumayı
B) Gücünü Avrupa devletlerine kabul ettirmeyi
C) Stratejik yerlere hakim olmayı
D) Dünya kamuoyunda Osmanlı Devleti üzerinde baskı oluşturmayı
E) Sınır güvenliğini sağlamayı

XVIII. Yüzyıldan XX. Yüzyıla Avrupa ve Osmanlı Devleti

1. "Ülkem çok uluslu yapıya sahiptir. Bu yüzden milliyetçilik akımından endişe duyuyorum. Osmanlı Devleti'yle Orta Avrupa ve Balkan hâkimiyeti yüzünden savaştım. Ancak şimdi şartlar değişti. Prusya, ülkemle Alman birliği için mücadele ediyor. Rusların ve Fransızların milliyetçi propagandaları beni rahatsız ediyor. Rusların Slav ırkının birliğini savunarak Balkanlarda yayılma politikası karşısında, ülkem Zıştovi Antlaşması'ndan (1791) sonra Osmanlı Devleti'yle barış politikası izlemeye karar verdi."

Bu sözlerin aşağıdaki ülkelerden hangisinin hükümdarına ait olduğu söylenebilir?

- A) Macar Kralı Layoş
B) İngiltere Kralı William Pitt
C) Avusturya İmparatoru II. Josef
D) Lehistan Kralı Jll. Jan Sobieski
E) İsveç Kralı Demirbaş Şarl

2. Osmanlı Devleti, XIX. yüzyılda denge politikasını temel politika olarak kullanmaya başlamıştır.

Bu durum, Osmanlı Devleti'yle ilgili aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olabilir?

- A) Avrupa'yı örnek alan ıslahatlar yapıldığının
B) Sorunlarını tek başına çözmeye yetersiz kaldığının
C) Yönetimde ikiliklerin yaşandığının
D) Egemenlik anlayışının değiştiğinin
E) Anayasal yönetime geçtiğinin

3. XIX. yüzyılda Osmanlı topraklarında yaşayan Ortodoksların koruyuculuğunu Rusya, Katoliklerin koruyuculuğunu Fransa, Protestanların koruyuculuğunu İngiltere üstlenmiştir.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulamaz?

- A) Boğazların stratejik öneminin artmasında
B) Azınlık isyanlarının çıkmasında
C) Merkezi otoritenin bozulmasında
D) Dinin uluslararası ilişkilerde önem kazanmasında
E) İç sorunların dış soruna dönüşmesinde

4. Osmanlı Devleti, XIX. yüzyılda Avrupa devletleri arasındaki çıkar çatışmalarından yararlanarak varlığını devam ettirmeye çalışmıştır.

Bu durumun XIX. yüzyılda;

- I. Yunan İsyanı'nda, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım istenmesi,
II. Kırım Savaşı'nda Rusya'ya karşı, İngiltere ve Fransa'nın yardımı alınması,
III. Ayastefanos Antlaşması'nın şartlarının hafifletilmesi karşılığında, Kıbrıs'ın üs olarak İngiltere'ye bırakılması

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) II ve III
E) I, II ve III

5. Osmanlı Devleti'nin, Fransa'nın Mısır'ı işgalinde İngiltere ve Rusya'dan yardım istemesi, Osmanlı Devleti'yle ilgili aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olabilir?

- A) Islahatlarda İngiltere ve Rusya'yı örnek aldığıının
B) Egemenlik haklarının sınırlandırıldığıının
C) İç sorunların dış soruna dönüştüğünün
D) Çok uluslu yapısının zayıfladığının
E) Topraklarını koruyamayacak kadar güçsüz duruma düştüğünün

6. Avusturya, Fransız İhtilali sonrasında önem kazanan milliyetçilik fikrinden olumsuz etkileneceğini düşünerek 1791 Zıştovi Antlaşması'nı yapmış ve bir daha Osmanlı Devleti ile savaşmamıştır.

Avusturya'nın bu tutumunda aşağıdaki özelliklerinden hangisinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Kara devleti olma
B) Merkeziyetçi yönetimi benimseme
C) Fransa ile sınır komşusu olma
D) Orta Avrupa'ya hakim konumda bulunma
E) Çok uluslu olma

Osmanlı Devleti'nin Siyasi Varlığına Yönelik Tehditler

1. XIX. yüzyılda İngiltere, Rusya'nın güçleneceğini ve Akdeniz'e ineceğini düşünüyordu. Bu yüzden sömürge yollarının güvenliğinin tehlikeye düşmemesi için Osmanlı Devleti'ni desteklemiştir.

İngiltere'nin Rusya karşısındaki bu tutumunda, Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Çok uluslu olma
B) Stratejik yerlere hakim olma
C) Merkeziyetçi yönetimi benimseme
D) Anayasal yönetime geçme
E) İslam toplumlarının koruyuculuğunu üstlenme

2. Rumların, Bizans İmparatorluğu'nu canlandırma ve büyük Yunanistan'ı kurma düşüncesine ne ad verilir?

- A) Meternik sistemi
B) Şark meselesi
C) Megali idea
D) Dakya projesi
E) Panslavizm

3. Panslavizm, Rusya'nın Slav asıllı bütün halkları kendi yönetimi altında toplayarak, Slav birliğini sağlama amacını ifade eder.

Buna göre Panslavizm'in, Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi için bir tehlike olduğu savunulabilir?

- A) Stratejik yerlere hakim olma
B) Merkeziyetçi yönetimi benimseme
C) Denge politikasını uygulama
D) Çok uluslu olma
E) Mutlakiyetle yönetilme

4. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan 1829 Edirne Antlaşması ile Eflak, Boğdan ve Sırbistan'a özerklik verilirken, Yunanistan'a bağımsızlık verilmiştir.

Bu bilgiye dayanarak Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak;

- I. Rusya karşısında güçsüz duruma düştüğü,
II. iç sorunlarının dış soruna dönüştüğü
III. merkeziyetçi yönetimin zayıfladığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

5. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan antlaşmalardan bazıları şunlardır:

- I. Edirne,
II. Bükreş,
III. Yaş

Bu antlaşmaların kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I, II, III
B) I, III, II
C) II, I, III
D) II, III, I
E) III, II, I

6. XIX. yüzyılın başlarında İngiltere, Fransa ve Rusya isteklerini Osmanlı Devleti'ne zorla kabul ettirmek istemişlerdir.

Buna göre İngiltere, Fransa ve Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin;

- I. bağımsız devlet olma,
II. çok uluslu olma,
III. merkeziyetçi yönetimi benimseme

özelliklerinden hangilerini yok saydıkları savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

Osmanlı Devleti'nin Siyasi Varlığına Yönelik Tehditler

1. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin imzaladığı, aşağıdaki antlaşmalardan hangisi karşısında verilen gelişmeyi içermez?

	Antlaşma	Gelişme
A)	1812 Bükreş	Sırlara imtiyazlar verilmesi
B)	1829 Edirne	Yunanistan'ın bağımsız olması
C)	1878 Berlin	Ermeni Sorunu'nun uluslararası bir nitelik kazanması
D)	1856 Paris	Osmanlı Devleti'nin bir Avrupa devleti sayılması
E)	1841 Londra	Boğazların yönetiminin uluslararası bir komisyona bırakılması

2. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti, aşağıdaki antlaşmalardan hangisinde Boğazlar konusunda son kez tek başına karar vermiştir?

A) Küçük Kaynarca	B) Bükreş	C) Edirne
D) Hünkâr İskelesi	E) Berlin	

3. Osmanlı Devleti ile büyük Avrupa devletleri arasında imzalanan 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi'nde;

- Boğazlar Osmanlı egemenliğinde kalacak,
- Boğazlar barış zamanında bütün devletlerin savaş gemilerine kapalı, ticaret gemilerine açık olacak maddeleri yer almıştır.

Bu maddeler aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olamaz?

- A) Boğazların yönetiminin uluslararası bir statü kazandığının
- B) Osmanlı Devleti'nin Boğazlar üzerindeki mutlak egemenlik hakkının sona erdiğinin
- C) Rusların Akdeniz'e çıkmasının engellendiğinin
- D) Bütün Avrupa devletlerine kapitülasyonlardan yararlanma hakkının tanındığının
- E) Karadeniz'de kıyısı olmayan devletlerin buralarda ticaret yapabildiğinin

4. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin sınırları kuzeyde Kırım'a; güneyde, Kuzey Afrika'ya ve Arap Yarımadası'na; doğuda, İran'a ve Kafkaslara, batıda ise Macaristan'a kadar uzanıyordu.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyılda;

- I. çok uluslu olma,
- II. İslam toplumlarının lideri olma,
- III. stratejik yerlere hakim olma

özelliklerinden hangilerini koruduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

5. Osmanlı Devleti'nin dış siyasetinde, Napoleon'un 1798 Mısır Seferi'yle başlayan ve XIX. yüzyıl boyunca sürdürülen denge politikası takip edilmiştir.

Bu politikanın gereği olarak Osmanlı daha çok aşağıdaki devletlerden hangisiyle birlikte hareket etmiştir?

- A) Avusturya
- B) Prusya
- C) İngiltere
- D) Rusya
- E) Fransa

6. "Benim ülkem dünyanın ve Avrupa'nın büyük imparatorluklarından biridir. Güçlü donanmamız ve diplomasiden iyi anlayan politikacılarımız sayesinde üzerinde güneş batmayan bir imparatorluk kurmaya çalışıyorum. Osmanlı Devleti, stratejik konumu, yer altı ve yer üstü kaynakları açısından ülkem için çok önemlidir. Eğer Ruslar, sıcak denizlere iner ve Fransızlar Akdeniz ve Mısır'da hâkimiyet kurarsa sömürgelerime zarar verebilirler. Bu nedenle 1791'den itibaren Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma politikasını başlattım."

Bu sözlerin aşağıdaki ülkelerden hangisinin hükümdarına ait olduğu söylenebilir?

- A) Avusturya İmparatoru II. Josef
- B) İngiltere Kralı William Pitt
- C) Rus Çarı I. Petro
- D) Prusya Kralı I. Vilhelm
- E) İsveç kralı Demirbaş Şarl

Küçük Kaynarca'dan Paris Antlaşması'na Osmanlı

Etkinlik • 1

Eşleştirme

Aşağıdaki antlaşmaları uygun olan açıklamalarla eşleştiriniz.

ANTLAŞMA		ÖZELLİK	
1.	Yaş	Rusya, Osmanlı'ya yardım bahanesiyle Boğazlara inme imkanı buldu.	A
2.	El Arış	Milliyetçilik hareketleri sonucunda Rumlar bağımsızlığını kazanan ilk azınlık oldu.	B
3.	Bükreş	Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisine alınarak, Rusya'nın güneye inmesi önlendi.	C
4.	Edirne	Kırım'ın Rusya'ya ait olduğu kabul edildi.	D
5.	Hünkar İskelesi	Fransa işgal ettiği Mısır'dan çekildi.	E
6.	Paris	Sırp, Osmanlı Devleti'nden ilk ayrıcalık kazanan millet olmuştur.	F

Etkinlik • 2

1. Osmanlı Devleti'nin Avusturya ile ikili olarak imzaladığı son antlaşma hangisidir?

Cevap

4. 1829'da Osmanlı Devleti'nden bağımsızlığını kazanan millet hangisidir?

Cevap

2. Osmanlı Devleti ilk dış borcunu hangi savaş sırasında almıştır?

Cevap

5. Kutsal Yerler Sorunu'nu ileri sürerek, 1853 yılında Osmanlı Devleti'ne savaş açan devlet hangisidir?

Cevap

3. Osmanlı donanmasının Mora'da Rusya, Fransa ve İngiltere tarafından yakıldığı limanın adı nedir?

Cevap

6. Paris Antlaşması'nda yer alan fermanın adı nedir?

Cevap

Osmanlı Devleti'nin Siyasi Varlığına Yönelik Tehditler

1. 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan Ayastefanos Antlaşması'na İngiltere, Almanya ve Avusturya'nın itiraz etmesiyle bu antlaşmanın yerine Avrupalı devletlerin katılımıyla Berlin Antlaşması imzalanmıştır.

Berlin Antlaşması'nda, Ayastefanos Antlaşması'nda alınan;

- I. Büyük Bulgar Krallığı'nın kurulması,
- II. Bona-Hersek'e muhtariyet verilmesi,
- III. Ermenilerin yaşadıkları yerlerde ıslahat yapılması

kararlarından hangilerinde değişiklik yapılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

2. 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'nda Rusların kışkırtmasıyla Balkanlarda Bulgarlar, Doğu Anadolu Bölgesi'nde Ermeniler Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etmiştir.

Bu durumun, Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Azınlıkların yönetimdeki etkisinin arttığının
- B) Teokratik yönetimin sona erdiğinin
- C) Yönetimde ikiliklerin yaşandığının
- D) Egemenlik anlayışının değiştiğinin
- E) Cephe gerisinin güvenliksiz hâle geldiğinin

3. Sultan Abdülaziz Avrupa'ya giden ilk Osmanlı padişahıdır. Sultan Abdülaziz'in bu geziye çıkmasında, Rusya'nın korkunç planlarını anlatmak, padişahın Avrupa hükümdarları nazarındaki saygınlığını Hristiyan vatandaşlara göstermek ve Avrupa devletlerinden para yardımı almaktır.

Buna göre Sultan Abdülaziz'in, Avrupa ülkelerine düzenlediği seyahatin amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Diplomatik destek sağlamak
- B) İçte ve dışta saygınlığı artırmak
- C) Ekonomik yardım sağlamak
- D) Avrupa'daki gelişmeleri gözlemlemek
- E) Egemenlik anlayışını değiştirmek

4. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında, Mebuslar Meclisi'nde yapılan birçok görüşmede görüş birliği sağlanamamıştır.

Bu duruma aşağıdakilerden hangisinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Çok partili sisteme geçilmemesinin
- B) Ayan Meclisi üyelerini padişahın seçmesinin
- C) Azınlık milletvekillerinde ayrılıkçı görüşlerin egemen olmasının
- D) Hükümetin yaptığı işlerden padişaha karşı sorumlu olmasının
- E) Padişahın meclisi açma ve kapama yetkisine sahip olmasının

5. Aşağıdakilerden hangisi, Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmasına ortam hazırlamamıştır?

- A) Senediittifak'ın imzalanması
- B) Kutsal yerler sorununun ortaya çıkması
- C) Azınlık isyanlarının çıkması
- D) Yabancı okulların açılması
- E) Kapitülasyonların yaygınlaşması

6. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında 1877-1878 yıllarında süren savaşlar Ayastefanos Antlaşması'yla sona ermiştir. Ancak Almanya ve İngiltere, bu antlaşmaya karşı çıkarak Berlin Antlaşması'nın yapılmasını sağlamışlardır. Berlin Antlaşması sonrasında ise İngiltere, Fransa ve Rusya yakınlaşarak Osmanlı topraklarını paylaşmada birbirlerini destekleyici politikalar takip etmişlerdir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Boğazların stratejik öneminin azalması
- B) Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecinin hızlanması
- C) Osmanlı Devleti'nde merkezîyetçi yönetimin güçlenmesi
- D) Osmanlı Devleti'nde azınlık isyanlarının sona ermesi
- E) Uluslararası ilişkilerde denge politikasının önem kazanması

Osmanlı Devleti'nin Siyasi Varlığına Yönelik Tehditler

1. Balkan Savaşları sonrasında Osmanlı Devleti, sınırının olmadığı Sırbistan ile İstanbul Antlaşması'nı yapmıştır.

Sırbistan'ın bazı Osmanlı topraklarını aldığı düşünülürse bu antlaşmanın yapılmasında;

- I. Türk azınlığın haklarının güvence altına alınmak istenmesi,
- II. Sırbistan'ın Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını kazanmış olması,
- III. Sırbistan'ın II. Balkan Savaşı'nda Bulgaristan'a karşı savaşması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. XIX. yüzyılın sonlarında görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp ile kara bağlantısının kesilmesine neden olmuştur?

- A) Süveyş Kanalı'nın açılması
- B) Fransa'nın, Cezayir'i işgal etmesi
- C) Mısır'ın, İngiltere tarafından işgal edilmesi
- D) Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanması
- E) Girit'in özerklik kazanması

3. I. Balkan Savaşı öncesinde Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'nden Makedonya'da Hristiyanlar lehine ıslahatlar yapılmasını istemişlerdir.

Bu durum, Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin dikkate alınmadığını gösterir?

- A) Meşrutiyet yönetimine geçmesinin
- B) Bağımsız olmasının
- C) Stratejik yerlere hakim olmasının
- D) Merkeziyetçi yönetimi benimsemesinin
- E) Padişahın halife unvanını kullanmasının

4. Balkan Savaşları sonrasında Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında yapılan İstanbul Antlaşması'nda yer alan maddelerden bazıları şunlardır:

- I. Meriç Irmağı iki devlet arasında sınır olacaktır.
- II. Bulgaristan'da yaşayan Türkler Bulgarlarla eşit haklara sahip olacaktır.
- III. Edirne, Kırklareli ve Dimetoka Osmanlı Devleti'ne bırakılacaktır.

Bunlardan hangilerinin azınlık haklarının güvence altına alındığının göstergesidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

5. Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp Savaşı'nda cepheye gönüllü subaylar göndermesinde;

- I. Trablusgarp'ın geniş bir yüzölçüme sahip olması,
- II. Osmanlı donanmasının yetersiz olması,
- III. Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp ile kara bağlantısının olması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. Trablusgarp Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti ile İtalya arasında yapılan Uşi Antlaşması'nda "Trablusgarp halkı dini bakımdan Osmanlı halifesine bağlı olacaktır." maddesi yer almıştır.

Antlaşmanın bu maddesi, Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin göstergesi olabilir?

- A) Çok uluslu olma
- B) Anayasal yönetime geçme
- C) Merkeziyetçi yönetimi benimseme
- D) Teokratik yönetime sahip olma
- E) Stratejik yerlere hakim olma

Osmanlı Devleti'nin Siyasi Varlığına Yönelik Tehditler

1. Aşağıdaki tabloda XIX yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşanan bazı gelişmeler kronolojik olarak verilmiştir.

XIX yüzyıl	1829	Edirne Antlaşması
	1833	K
	1841	Londra Antlaşması
	1856	Paris Antlaşması
	1878	L
	1897	Dömeke Meydan Savaş

Bu tabloda K ve L harfleriyle gösterilen yere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Ayastefanos Antlaşması - Uşi Antlaşması
B) Küçük Kaynarca Antlaşması - Yaş Antlaşması
C) Hünkâr İskeleyi Antlaşması - Belgrat Antlaşması
D) Zıstovi Antlaşması - Uşi Antlaşması
E) Hünkâr İskeleyi Antlaşması - Berlin Antlaşması

2. Orhan Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine 1912 yılında Osmanlı Devleti'ne karşı oluşturulan Balkan Birliği'nde yer alan devletleri sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini cevap olarak vermesi beklenemez?

- A) Sırbistan B) Karadağ C) Romanya
D) Bulgaristan E) Yunanistan

3. Osmanlı Devleti, İtilaf blokuyla yaptığı görüşmelerin başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra I. Dünya Savaşı başlarında, İtilaf Devletlerinin karşı çıkmasına rağmen Almanya ile ittifak antlaşması yapmaktan çekinmemiştir.

Osmanlı Devleti'nin bu tutumunda;

- I. azınlık isyanlarını sona erdirmeye,
II. son dönemde kaybettiği toprakları geri alma,
III. Osmanlılık fikir akımını hayata geçirme

amaçlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

4. Ayastefanos Antlaşması'nın Ermenilerle ilgili 16. maddesi Berlin Antlaşması'nın 61. maddesi olarak yer almıştır. Böylece Ermeni meselesi, dünya kamuoyuna ve uluslararası anlaşmalara girerek Avrupa devletlerinin Türk - Ermeni ilişkilerine müdahale hakkı doğmuştur.

Buna göre II. Abdülhamit'in, Ermeniler lehine yapılacak ıslahatları askıya almasının, Osmanlı Devleti'ni;

- I. bağımsız devlet anlayışını koruma,
II. mutlakiyet yönetimini sürdürme,
III. Avrupa'daki gelişmeleri takip etme

durumlarından hangileri yönüyle etilediği savunabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

5. I. Dünya Savaşı öncesinde Avrupa'da, İttifak ve İtilaf blokları oluşmuştur.

Bu bloklara öncülük eden devletler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Avusturya, Rusya B) Fransa, İtalya
C) İngiltere, Avusturya D) Almanya, ABD
E) Almanya, İngiltere

6. 1887'de, Ermeni ayaklanmalarını örgütlemek için İsviçre'de Hınçak Cemiyeti ve 1890'da da Rusya'da Taşnak Ermeni Cemiyeti kurulmuştur.

Bu cemiyetlerin;

- I. siyasi,
II. ekonomik,
III. dini

alanlarından hangilerinde faaliyetlerde bulundukları savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)

1. Osmanlı Devleti, Rusya ile 1812 yılında yaptığı Bükreş Antlaşması'yla bazı imtiyazlar verdiği Sırlara yine Rusya ile yaptığı Edirne Antlaşması ile 1829'da özerklik vermiştir.

Bu göre Rusya ile Osmanlı Devleti arasında,

- I. azınlıklar,
- II. Kapitülasyonlar,
- III. Boğazlar

sorunlarından hangilerinin yaşandığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

2. II. Mahmut aşağıdaki antlaşmalardan hangisiyle Mısır, Girit, Suriye valiliklerini Mehmet Ali Paşa'ya, Cidde ve Adana valiliklerini de Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'ya vermek zorunda kalmıştır?

- A) Londra Antlaşması
- B) Kütahya Antlaşması
- C) Edirne Antlaşması
- D) Bükreş Antlaşması
- E) Hünkar İskelesi Antlaşması

3. Avrupalılar, ulaştıkları uygarlık seviyesini Eski Yunan Uygarlığına borçlu olduklarını düşünerek Osmanlı Devleti'ne karşı çıkan Yunan İsyanı'nı desteklemişlerdir.

Avrupalıların bu düşünceye sahip olmasında, daha önce Avrupa'da meydana gelen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Haçlı Seferleri sonucunda İslam uygarlığının tanınması
- B) Reform Hareketleri sonucunda yeni mezheplerin kurulması
- C) Coğrafi Keşiflerle yeni uygarlıkların tanınması
- D) Fransız İhtilali sonucunda milliyetçilik akımının ortaya çıkması
- E) Bizanslı bilginlerin İtalya'ya giderek Rönesans Hareketlerinde etkili olması

4. Osmanlı topraklarından ilk olarak 1798'de Mısır'ı işgal eden Fransa bunda başarılı olmamasına rağmen, daha sonra 1830'da Cezayir'i ve 1881'de Tunus'u işgal etmiştir.

Bu bilgiye dayanarak;

- I. Fransa'nın Akdeniz kıyılarındaki hakimiyetinin arttığı,
- II. Arapların Fransızlarla işbirliği yaptığı,
- III. Osmanlı Devleti'nin güç kaybına uğradığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

5. Osmanlı Devleti'nde, 1820'de Eflak ve Boğdan'da ardından 1821'de Mora'da Yunan isyanı'nın çıkmasında arasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

- A) Milliyetçilik düşüncesinin önem kazanması
- B) Rusya'nın desteğiyle Etnikieterya Cemiyeti'nin kurulması
- C) Avrupalı devletlerin Yunanlıları desteklemesi
- D) Ortodoks Fener Patrikhanesi'nin İstanbul'da olması
- E) Yanya valisi Tepedelenli Ali Paşa'nın isyan etmesi ile Mora'da otorite boşluğunun yaşanması

6. Fransa'nın Mısır'ı işgali sırasında Kavala'dan Mısır'a gönderilen askeri birlikler içinde yönetici olarak Mısır'a giden Mehmet Ali Paşa, Fransızların çekilmesinden sonra Mısır'da etkili olan Kölemen beylerinin etkinliğini kırarak Mısır'a vali olmuştur. Arabistan'daki Vehhabi İsyanını bastıran Mehmet Ali Paşa, gönderdiği birliklerle Sudan üzerinde de etkinlik kurmuştur.

Mehmet Ali Paşa'nın bu faaliyetlerinin, Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Halka yeni hakların tanınması
- B) İslam toplumları üzerinde saygınlığının artması
- C) Çok uluslu yapının zenginleşmesi
- D) Kültürel çeşitliliğin artması
- E) İç sorunların dış soruna dönüşmesi

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)

1. Kırım Savaşı sonrasında imzalanan 1856 Paris Antlaşması'nda;
- Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisinde olacak,
 - Boğazlar bütün devletlerin savaş gemilerine kapatılacak,
 - Osmanlı Devleti ve Rusya Karadeniz'de tersane ve donanma bulunduramayacak
- maddeleri yer almıştır.

Bu maddeler aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin topraklarını koruyamayacak kadar güçsüz duruma düştüğünün
- B) Rusya'nın, Boğazlardan geçişinin engellendiğinin
- C) Karadeniz'in savaş gemilerinden arındırıldığının
- D) Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısının zayıfladığının
- E) Osmanlı Devleti'nin Boğazlar üzerindeki egemenlik haklarının sınırlandırıldığının

2. Boğazların Londra Konferansı'nda, uluslararası bir sorun olarak gündeme gelmesinde aşağıdaki antlaşmalardan hangisi etkili olmuştur?

- A) Paris
- B) Bükreş
- C) Kütahya
- D) Kaleisultanıye
- E) Hünkar İskelesi

3. İngiltere 1798'den 1878'e kadar geçen süreçte, Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünden yana bir siyaset izlemiştir.

İngiltere'nin bu siyasetinin aşağıdakilerden hangisine yönelik olduğu savunulamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısından yararlanmaya
- B) Osmanlı Devleti'nden elde ettiği ekonomik ayrıcalıkları korumaya
- C) Rusya'nın sıcak denizlere inmesini engellemeye
- D) Sömürge yollarının güvenliğini sağlamaya
- E) Avrupa siyasetini kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye

4. • Osmanlı Devleti ile Rusya arasında 1833 yılında imzalanan Hünkar İskelesi Antlaşması'nda, "Rusya bir saldırıya uğrarsa Osmanlı Devleti Boğazları kapatacak" maddesi yer almıştır.
- 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi'nde ise "Boğazlar, savaş gemilerine kapalı, ticaret gemilerine açık tutulacak" madde si yer almıştır.

Antlaşmaların bu maddelerine dayanılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Boğazlar üzerindeki mutlak egemenliğinin sona erdiğine
- B) Osmanlı azınlıklarının dış soruna dönüştüğüne
- C) Rus savaş gemilerinin Akdeniz'e çıkışının engellendiğine
- D) Boğazlardan geçişin uluslararası bir statü kazandığına
- E) Boğazların coğrafi konumundan kaynaklanan öneminin arttığına

5. Aşağıdaki devletlerden hangisinin bağımsızlığını kazanmasında, Rus Çarı tarafından kurdurulan Etnikieterya Cemiyeti etkili olmuştur?

- A) Arnavutluk
- B) Bulgaristan
- C) Sırbistan
- D) Romanya
- E) Yunanistan

6. 1856 Paris Antlaşması'ndan sonra Rusya, Osmanlı Devleti'ne karşı doğrudan saldırıya geçmek yerine onu zayıf duruma düşürüp parçalama siyasetine yönelmiştir.

Bu duruma Paris Antlaşması'nın, aşağıdaki maddelerinden hangisinin ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Osmanlı Devleti ve Rusya, Karadeniz'de donanma ve tersane bulundurmayacak
- B) Boğazlarla ilgili 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi geçerli olacak
- C) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisi altında olacak
- D) Osmanlı Devleti ve Rusya aldığı yerleri geri verecek
- E) Osmanlı Devleti'nin ilan ettiği İslahat Fermanı'nın uygulamasına karışılmayacak

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)

1. Şark Meselesi konusunu işleyecek olan Samet Öğretmen, öğrencilerine “Şark Meselesi deyince aklınıza neler geliyor?” sorusunu yöneltmiştir. Öğrenciler aşağıdaki cevapları vermiştir.
- İlk kez Viyana Kongresi’nde (1815) kullanılmıştır.
 - Türklerin Avrupa’dan atılması amaçlanmıştır.
 - İlk aşamasının 1071 Malazgirt Savaşı ile başladığı savunulmuştur.
 - Osmanlı Devleti’nin Avrupalı devletlerle ilişkilerini ifade etmek için kullandığı ifadedir.

Öğrencilerin verdiği bu cevaplardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve IV E) I, II ve III

2. 1856 Paris Antlaşması’nda aşağıdaki konulardan hangisi gündeme gelmemiştir?

- A) Ermeni Meselesi
B) Osmanlı Devleti’nin toprak bütünlüğü
C) Boğazlar
D) Karadeniz’in tarafsızlığı
E) İslahat Fermanı

3. XVIII. yüzyılın sonlarında Fransa, Osmanlı toprağı olan Mısır’ı alarak İngiliz sömürgelerine giden yolu kontrol altına almak istemiştir.

Buna göre Fransa’nın;

- stratejik yerlere hakim olma,
- Akdeniz’de egemenlik kurma,
- milliyetçilik düşüncesini yaygınlaştırma
- azınlık isyanlarını destekleme

politikalarından hangilerini benimsediğı savunulabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I, II ve III E) II, III ve IV

4. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti’nde görülen bazı gelişmeler numaralandırılarak verilmiştir.

- Milliyetçilik fikrinin yaygınlaşması
- Azınlık isyanlarının çıkması
- İç sorunların dış soruna dönüşmesi
- Çok uluslu yapının zayıflaması
- Ayanlarla devlet arasında Senediittifak’ın yapılması
- İslamcılık ve Türkçülük düşüncesinin ortaya çıkması

Bu sıralamada, neden sonuç ilişkisini bozan gelişme kaç numaralı alanda verilmiştir?

- A) II B) III C) IV D) V E) VI

5. Mehmet Ali Paşa’nın isyan etmesinin, ortaya çıkardığı sonuçlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Hünkar İskeleyi Antlaşması’nın imzalanması
B) Kütahya Antlaşması’nın yapılması
C) Yunan İsyanı’nın çıkması
D) Londra’da Boğazlarla ilgili konferans toplanması
E) Baltalimanı Ticaret Antlaşması’nın yapılması

6. Ermeniler yoğun olarak Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşamasına rağmen, 1894’te İstanbul’da Osmanlı Devleti’nin hükümet merkezi olan Babıali’ye baskın düzenlenmiştir.

Bu duruma İstanbul’un;

- farklı kültürlerin bir arada yaşaması,
- burada yapılacak bir eylemim daha çok ses getireceğinin düşünülmesi,
- Boğazlara hakim bir konumda bulunması

özelliklerinden hangilerinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Ünite 4

DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

11. SINIF

Devrimler ve Değişimler

1. İhtilal öncesinde Fransa'da Aydınlanmacı düşünürlerin savunduğu özgürlük, demokrasi, eşitlik kavramlarının önem kazanmasının, Fransa'da;

- I. halkın kendi hakları konusunda bilinçlenmesi,
- II. siyasi ve sosyal gelişmelere ilginin artması,
- III. ticaretin tarımdan çok önem kazanması

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen;

- I. milliyetçilik düşüncesinin önem kazanması,
- II. azınlık isyanlarının çıkması,
- III. Osmanlıcılık düşüncesinin savunulması

gelişmeleri aşağıdakilerin hangisinde verilen sıraya göre gerçekleşmiştir?

- A) I, II, III B) I, III, II C) II, I, III
D) II, III, I E) III, II, I

3. Fransız İhtilali'nin sonuçlarıyla ilgili, aşağıdakilerin hangisinde I.'de verilen II.'de verilene neden olmamıştır?

I.	II.
A) Eşitlik ilkesinin önem kazanması	Sınıf farklılıklarının sona ermesi
B) Millet egemenliği fikrinin ortaya çıkması	Sömürgeciliğin yaygınlaşması
C) Milliyetçilik ilkesinin önem kazanması	Çok uluslu devletlerin dağılma sürecine girmesi
D) Laiklik ilkesinin ortaya çıkması	Din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması
E) Demokrasi kavramının önem kazanması	Siyasal yaşama katılımının artması

4. 1848 İhtilali sonrasında Fransa'da ikinci cumhuriyet ilan edilmiş ve herkese oy verme hakkı tanınmıştır.

Bu gelişmenin;

- I. çok uluslu devletlerin yıkılması,
- II. siyasal yaşama katılımının artması,
- III. eşit yurttaşlık duygusunun pekişmesi

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Fransız İhtilali sonrasında milliyetçilik, eşitlik, demokrasi ve anayasal yönetim kavramları önem kazanmıştır.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde, aşağıdaki gelişmelerden hangisine neden olduğu savunulamaz?

- A) Kanunuesasi'nin ilan edilmesi
- B) Meşrutiyet yönetimine geçilmesi
- C) Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması
- D) Azınlıklardan alınan cizye vergisinin kaldırılması
- E) Azınlık isyanlarının bağımsızlıkla sonuçlanması

6. Fransız İhtilali sonrasında önem kazanan milliyetçilik ilkesi, kendilerini ortak dil, tarih ve kültürel bağlarla birbirine bağlı hisseden toplulukların kendi siyasi varlıklarını kazanma düşüncesi olarak ifade edilmiştir.

Buna göre, XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin milliyetçiliği yansıttığı savunulamaz?

- A) Azınlık isyanlarının çıkması
- B) Osmanlıcılık düşüncesinin önem kazanması
- C) Azınlık okullarının açılması
- D) Türk tarihine ilişkin kaynakların ortaya çıkarılması
- E) Panславизм düşüncesinin azınlıklar tarafından desteklenmesi

Devrimler ve Değişimler

1. Ekonomik ve sosyal nedenlerden dolayı oluşan Fransız İhtilali beraberinde ulus, milliyetçilik, millî egemenlik, demokrasi, laiklik, adalet gibi kavramları ortaya çıkarmış ve bu kavramlar tüm Avrupa'ya yayılmıştır.

Bu bilgiye dayanarak Fransız İhtilali'nin, Avrupa'da neden olduğu gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Azınlıklar sorunun ortaya çıkması
B) Cumhuriyet yönetimlerinin yaygınlaşması
C) Kilise dışında eğitim veren okulların yaygınlaşması
D) Sömürgecilik faaliyetlerinin yaygınlaşması
E) Çok uluslu devletlerin dağılma sürecine girmesi

2. Elif Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine tarım ekonomisine dayanan feodalizmden Sanayi Devrimi'ne geçişle birlikte ortaya çıkan ideolojiyi sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Kapitalizm B) Liberalizm C) Feodalizm
D) Sekülerizm E) Merkantilizm

3. Fransız İhtilali ile ilgili bir proje ödevi hazırlayan Aysun, projesinde Fransız İhtilali sonucunda çok uluslu devletlerin dağılma sürecine girdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte anayasal yönetimlerin önem kazandığına değinmiştir. Son olarak din işleriyle devlet işlerinin ayrılması ve demokratik yönetimlere geçiş sürecinin hızlandığına dikkat çekmiştir.

Buna göre Aysun'un proje ödevinin sonuç kısmında, Fransız İhtilali sonrasında aşağıdaki kavramlardan hangisinin önem kazandığından bahsetmesi beklenemez?

- A) Milliyetçilik B) Cumhuriyetçilik C) Sosyal devlet
D) Laiklik E) Ulusal egemenlik

4. 1830 İhtilalleri sonrasında 1833'te monarşiyi savunan Avusturya, Rusya ve Prusya aralarında Doğu Bloku'nu, Nisan 1834'te Londra'da yapılan antlaşma ile de İngiltere, Fransa, İspanya ve Portekiz liberalizmi savunan Batı Bloku'nu oluşturmuştur.

Bu bilgiye dayanarak Doğu ve Batı Bloku'nun oluşumunda aşağıdakilerden hangisinin belirleyici etken olduğu savunulabilir?

- A) Coğrafi konumun
B) Gelişmişlik düzeyinin
C) Siyasi ve sosyal olayların
D) Sosyoekonomik gücün
E) Egemenlik anlayışının ve etnik yapının

5. **Derya:** "Kapitalizme tepki olarak doğan, özel mülkiyet, piyasa ekonomisi ve kâr esasına karşı çıkan bir ideolojidir."

Yusuf: "Bu ideoloji ilk defa 1917'de Vladimir İlyich Lenin liderliğinde Rusya'da uygulamaya konulmuştur."

Bu diyalogda sözü edilen ideoloji aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marksizm B) Sosyalizm C) Sekülerizm
D) Liberalizm E) Merkantilizm

6. Liberalizm, nasyonalizm ve sosyalizm gibi fikir akımlarının insanlar arasında yayılması 1848 İhtilallerine güç kazandırmıştır.

1848 İhtilallerinin yaşanmasında;

- I. ulaşım ve haberleşme imkanlarının artması,
II. uluslararası ticari engellerin azalması,
III. Sanayi Devrimi sonucunda işçi sınıfının ortaya çıkması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

Osmanlı Devleti'nde Modern Ordu, Eğitim ve Sosyal Değişimler

1. Zorunlu askerlik sistemi, ulus devletlerin profesyonel (daimî) ordusunun dışında veya bu ordusuna asker sağlamak amacıyla vatandaşları devletin savunmasında belirli bir zaman için görevlendirmesidir.

Zorunlu askerlik sistemine geçilmesinde;

- I. ekonomik yönden zor durumda olan devletlerin savunma giderlerini karşılamada yetersiz kalması,
- II. güçlenen milliyetçilik akımına bağlı olarak gelişen ulusal hareketlerin imparatorlukların birliğini tehdit etmesi,
- III. güçlenen ulus-devletlerin, çok uluslu imparatorluklara karşı tehdit oluşturması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. XVIII. yüzyılda Rusya ve Avusturya'ya karşı ağır yenilgiler alan Osmanlı Devleti, Avrupa'daki kurumların benzerlerini örnek alan ıslahat hareketlerine girişmiştir.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin aşağıdakilerin hangisinde verilen alandaki ıslahatlara öncelik verdiği söylenebilir?

- A) Yönetim B) Askerlik C) Hukuk
D) Eğitim E) Kültür

3. II. Mahmut Dönemi'nde, Vakayihayriye denilen gelişme sonucunda "Devlet ocak içindir." anlayışıyla hareket eden Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır.

Bu durumun;

- I. padişahın yönetimdeki etkisinin artması,
- II. ordunun siyasete karışmasının engellenmesi,
- III. ulusçu isyanların sona ermesi

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olduğu savunulamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4. Fransa'da hükümet tarafından uygulamaya konulan 1793 tarihli kararnamenin birinci maddesinde; "Genç erkekler muharebeye gidecekler; evli erkekler silah yapacaklar ve harp malzemesi taşıyacaklar; kadınlar çadır ve giyecek yapacaklar ve hastanelerde hizmet edecekler; çocuklar eski ketenlerden pansuman bezi yapacaklar; yaşlı erkekler meydanlarda cumhuriyetin lehinde ve krallara karşı nefret dolu konuşmalar yaparak askerlerin cesaretlerini artıracaklardır." ifadeleri yer almıştır.

Buna göre Fransa ile ilgili olarak;

- I. genel seferberlik uygulamasının başlatıldığı,
- II. zorunlu askerlik sisteminin uygulandığı,
- III. rejim değişikliği yaşandığı

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

5. Zafer Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine Nizam-ı Cedit Ordusu'nun ilk başarısını hangi devletin ordusuna karşı kazandığını sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Rusya B) Avusturya C) İngiltere
D) Fransa E) İtalya

6. XIX. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nde, III. Selim tarafından kurulan Nizamıcedit Ordusu ve II. Mahmut tarafından kurulan Sekbanıcedit Ordusu, Yeniçeri Ocağı'nın isyanı sonucunda kapatılmıştır.

Buna göre II. Mahmut Dönemi'nde, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulamaz?

- A) ıslahatlara halkın öncülük etmesinde
- B) Padişahların yönetimdeki etkisinin artmasında
- C) Farklı alanlarda ıslahatların yapılmasında
- D) Merkezîyetçi yönetimin güçlenmesinde
- E) Avrupa'yı örnek alan ıslahatların yapılmasında

Etkinlik • 1

Eşleştirme

Aşağıdaki antlaşmaları uygun olan açıklamalarla eşleştiriniz.

KAVRAM	AÇIKLAMA
1. Hendesehane	Deniz subayı ve mühendisleri yetiştirmek amacıyla açılan yüksek okul. A
2. Darülfünun	I. Mahmut Dönemi'nde, Humbaracı Ahmet Paşa tarafından subay yetiştirmek amacıyla açılan askeri okul. B
3. Mekteb-i Maârif-i Adliyye	Osmanlı Devleti'nde açılan ilk üniversitenin ismi. C
4. Darümuallimin-i Aliye	Osmanlı Devleti'nde sağlık hizmeti veren kurum. D
5. Darüssıhha	Yüksek Öğretmen Okulu. E
6. Mühendishane-i Bahr-i Hümayun	II. Mahmut Dönemi'nde devlet memur yetiştirmek için açılan okul. F

Etkinlik • 2

1. Osmanlı Devleti'nde Avrupa tarzı kurulan ilk ordunun adı nedir?

Cevap

4. Kuruluşuna Mithat Paşa'nın öncülük ettiği meslek okullarına ne ad verilir?

Cevap

2. II. Mahmut Dönemi'nde, orta okul statüsünde açılan okulların genel ismi nedir?

Cevap

5. Osmanlı Devleti'nde ilk demir yolu yapımını üstlenen şirketler hangi Avrupa ülkesine aittir?

Cevap

3. Kırım Savaşı sırasında, müttefik askerlerinin Sivastopol'e girdiğini İstanbul'a müjdeleyen haberleşme aracının adı nedir?

Cevap

6. Azınlıkların okul açma iznine kavuştukları fermanın adı nedir?

Cevap

Ulusallaşmanın ve Endüstrileşmenin Sosyal Etkileri

1. 1863'te Niş'te Tuna Valisi Midhat Paşa tarafından, kimsesiz ve yetim çocukların topluma kazandırılması için ilk ıslahane kurulmuş ve bu kurumlar kısa sürede Anadolu ve Rumeli'de yayılmıştır.

Bu kurumların kısa sürede yayılmasının nedeni olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Lonca sisteminin öneminin azalması
- B) Devlet tarafından açılması
- C) Toplumda önemli bir ihtiyacı karşılaması
- D) Çok uluslu yapının zayıflaması
- E) Benzer kurumlara öncülük etmesi

2. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin, merkezi yönetimin güçlenmesine yardımcı olduğu savunulamaz?

- A) Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması
- B) Demir yolu ulaşımının yaygınlaşması
- C) Azınlık halklarının genişletilmesi
- D) Telgrafın kullanılmaya başlanması
- E) Muhtarlıkların kurulması

3. Osmanlı Devleti'nin, Doğu Anadolu Bölgesi'ne demir yolu yapılmasına Rusya karşı çıkmış ve bu isteğini Avrupalı devletlere de kabul ettirmiştir.

Rusya'nın bu tutumuyla aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Doğal ticaret yollarının önemini korumayı
- B) Deniz yolu taşımacılığını canlı tutmayı
- C) Bölgenin demografik yapısını korumayı
- D) Osmanlı Devleti'nin İran ile işbirliğini önlemeyi
- E) Savaş dönemlerinde Osmanlı Devleti'nin cepheye asker sevkiyatını zorlaştırmayı

4. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemi'nde, açılan Avrupa tarzı okullar İstanbul ve çevresi ile sınırlı kaldığı hâlde II. Abdülhamit Dönemi'nde okullaşma tüm ülkeye yayılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durumun sonuçlarından biri olduğu savunulamaz?

- A) Avrupa'daya ilk kez öğrenci gönderilmesi
- B) Bütçeden eğitime ayrılan payın artması
- C) Medreselere duyulan ihtiyacın azalması
- D) Okuryazar oranının artması
- E) Öğretmene duyulan ihtiyacın artması

5. Osmanlı Devleti'nde ilk defa, aşağıdaki savaşlardan hangisi sırasında telgraf etkin bir haberleşme aracı olarak kullanılmıştır?

- A) 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı
- B) Balkan Savaşları
- C) 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı
- D) Trablusgarp Savaşı
- E) Kırım Savaşı

6. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen;

- I. Anadolu Osmanlı Şömendöfer Kumpanyası'nın kurulması,
- II. Maarifiumumiye Nezareti'nin kurulması,
- III. Posta ve Telgraf Nezareti'nin kurulması

gelişmeleri ulaşım, eğitim ve iletişim alanlarındaki gelişmelerle ilişki bakımından aşağıdakilerin hangisinde doğru gruplandırılmıştır?

	Ulaşım	Eğitim	İletişim
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

Ulusallaşmanın ve Endüstrileşmenin Sosyal Etkileri

1. II. Abdülhamit Dönemi'nde Osmanlı Devleti batıda İstanbul'dan Viyana'ya, doğuda ise Hicaz Demir Yolu'nun yapılmasıyla Medine'ye kadar ulaşım imkanına sahip olmuştur.

Bu durumun Osmanlı Devleti'ni, aşağıdakilerden hangisi yönüyle etkilediği savunulamaz?

- A) Ekonomik açıdan gelişme
B) Devlet otoritesini sağlama
C) İslam toplumları üzerinde prestij kazanma
D) Çok uluslu olma
E) Stratejik bakımdan önemli konumda olma

2. II. Abdülhamit Dönemi'nde bir çok alanda yeni kurumlar açılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu dönemde açılan sosyal kurumlardan biridir?

- A) Hendesehane
B) Darülaceze
C) Islahhane
D) Darülfünun
E) Darümuallimin-i Aliye

3. Osmanlı Devleti'nde, 1873'te eğitime başlayan ve Fransız askeri lise programını uygulayan Darüşşafaka'da kimsesiz ve fakir çocuklar okutulmuştur.

Buna göre Darüşşafaka'nın açılmasıyla,

- I. sosyal devlet anlayışına işlerlik kazandırmak,
II. sanayileşmeyi ülke genelinde yaygınlaştırmak,
III. yetenekli öğrencilerin okutulmasını ve topluma kazandırılmasının sağlama

amaçlarından hangilerinin gözetildiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

4. XIX. yüzyılda bazı Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'nde iç kesimleri limanlara bağlayan demir yolları yapmışlardır.

Buna göre, bu Avrupa devletlerinin aşağıdakilerden hangisini amaçladıkları savunulabilir?

- A) Ham madde ve pazar ihtiyaçlarını karşılamayı
B) Osmanlı Devleti'ndeki kalkınma çabalarını desteklemeyi
C) Eski kültürleri ve medeniyetleri keşfetmeyi
D) Azınlık haklarını korumayı
E) Ulaşımda alternatifler oluşturmayı

5. Nesrin Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine II. Mahmut Dönemi'nde açılan okulları sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini cevap olarak vermesi beklenemez?

- A) Mekteb-i Tıbiye
B) Mekteb-i Harbiye
C) Hendesehane
D) Mekteb-i Ulûm-u Edebiyye
E) Mekteb-i Maârif-i Adliyye

6. Osmanlı Devleti'nde, XIX. yüzyıl devlet adamlarından Tuna Valisi Mithat Paşa'nın gayretleriyle kimsesiz çocuklar için açılan ıslahhanelerde terzilik, ayakkabıcılık ve matbaacılık gibi mesleki eğitim verilmiştir.

Mithat Paşa'nın bu politikayla;

- I. yetenekli bireyleri topluma kazandırmak,
II. mesleki eğitimi yaygınlaştırmak,
III. sosyal devlet anlayışına işlerlik kazandırmak

amaçlarından hangilerini gözettiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Süreci

1. Fatih Öğretmen tarih dersinde, öğrencilerine Osmanlı Devleti'nde XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devletle halk arasında irtibatı sağlayan âyan ve eşraf olarak anılan mahallî otoritele ilgili hangi belgeyle resmiyet kazandığını sormuştur.

Öğrencilerin aşağıdakilerden hangisini cevap olarak vermesi beklenir?

- A) Tanzimat Fermanı
B) Sened-i İttifak Sözleşmesi
C) Islahat Fermanı
D) Kanun-ı Esasi
E) Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye

2. II. Mahmut'un ayanlarla yaptığı Sened-i İttifak, padişahın mutlak otoritesini sınırlandırmış, ancak bir süre sonra II. Mahmut, ayanları ortadan kaldırarak bu belgeyi yok saymıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Merkezi otoritenin artması
B) Azınlık isyanlarının sona ermesi
C) Anayasal yönetime geçilmesi
D) Egemenlik anlayışının değişmesi
E) Denge politikasının sürdürülmesi

3. Islahat Fermanı ile, Osmanlı Devleti'ndeki gayrimüslimlerin Müslümanlarla eşit haklara sahip vatandaşlar olmaları amaçlanmıştır.

Bu duruma, Islahat Fermanı'nda yer alan aşağıdaki maddelerden hangisinin aykırı olduğu savunulabilir?

- A) Gayrimüslimler belediye ve il meclislerine üye olabilecektir.
B) Vergiler herkesin gelirine göre toplanacaktır.
C) Gayrimüslimlere küçük düşürücü deyimler kullanılmayacaktır.
D) Gayrimüslimler nakdi bedel ödeyerek askerlikten muaf olabilecektir.
E) Gayrimüslimler devlet memuru olabilecektir.

4. Osmanlı padişahı Abdülmecit, Tanzimat Fermanı'yla ilk kez kendi gücünün üstünde kanun gücü olduğunu kabul etmiştir.

Buna göre Tanzimat Fermanı'nın;

- I. hukukun üstünlüğü ilkesinin benimsenmesi,
II. hukuk birliğinin sağlanması,
III. denge politikasının uygulanması

gelişmelerinden hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

5. **Kanunuesasi'de yer alan, "Herkes eğitime, öğretime, mülkiyet hakkı, basın, yayın ve din özgürlüğü verilmiştir." maddesinin aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisi olduğu savunulamaz?**

- A) Düşünce özgürlüğünün sağlanmasında
B) Kişi haklarının korunmasında
C) Bağımsız devlet anlayışının korunmasında
D) Bilimsel ve kültürel faaliyetlerin artmasında
E) İnanç özgürlüğünün sağlanmasında

6. XIX. yüzyıl Osmanlı aydınlarından Ali Suavi, "Yıkılmaya yüz tutmuş imparatorluğu kurtarmak için mutlakiyet yerine meşrutiyet ilan edilmelidir. Osmanlı kurumları batı örneğine göre yeniden düzenlenmeli, hatta din ve devlet işleri birbirine karıştırılmamalıdır." demiştir.

Buna göre Ali Suavi'nin;

- I. teokratik devlet anlayışından demokratik devlet anlayışına geçilmesi,
II. kişi egemenliği yerine millet egemenliğinin sağlanması,
III. halkın yönetimde temsil edilmesi

durumlarından hangilerini savunduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Süreci

1. Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinin nedenlerinden bazıları şunlardır:

- I. Londra Konferansı'nda azınlıklar sorununun gündeme getirilmesinin engellenmek istenmesi,
- II. Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın isyanı konusunda, Osmanlı Devleti'nin lehine kararların alınmasının amaçlanması,
- III. Azınlık isyanları sonucunda toplumsal barışın bozulması

Bunlardan hangileri, Tanzimat Fermanı'nın ilanının dış gerekçelerini oluşturduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Tanzimat Fermanı ile getirilen, aşağıdaki yeniliklerden hangisinin padişahın yetkilerini sınırlandığı savunulabilir?

- A) Herkesten gelirine göre vergi alınması
- B) Askerliğin yeniden düzenlenmesi
- C) Rüşvet ve adam kayırmacılığın yasaklanması
- D) Müslümanların sahip olduğu hakların gayrimüslimlere de tanınması
- E) Her gücün üzerinde kanun gücünün olduğu ilkesinin benimsenmesi

3. II. Mahmut ile ayanlar arasında yapılan Senediittifak Sözleşmesi'nde, "Ayanların yetki alanına giren konulara karışılmaması" maddesi yer almıştır.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Sınır güvenliğinin sağlandığının
- B) Padişahın mutlak otoritesinin sınırlandığının
- C) Stratejik yerlerin kaybedildiğinin
- D) Egemenlik anlayışının değiştiğinin
- E) Çok uluslu yapının zayıfladığının

4. II. Abdülhamit Dönemi'nde,
- Kanunuesasi ilan edilmiş,
 - Mebusan Meclisi açılmış,
 - Halka kısıtlı da olsa seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.

Osmanlı Devleti'ndeki bu gelişmelerin, aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olduğu savunulamaz?

- A) Egemenlik anlayışının değiştiğinin
- B) Anayasal yönetime geçildiğinin
- C) Yönetimde ikiliklerin yaşandığının
- D) Demokratik bir yönetime geçilmeye çalışıldığının
- E) Siyasal yaşama katılımın sağlandığının

5. Islahat Fermanı'nın aşağıdaki maddelerden hangisinin, Tanzimat Fermanı ile benimsenen "Ortak Yurttaşlık" anlayışını zedeleyici bir nitelikte olduğu söylenebilir?

- A) Gayrimüslimler nakdi bedel ödeyerek askerlikten muaf olabilecektir.
- B) Gayrimüslimlerden alınan cizye vergisi kaldırılacaktır.
- C) Gayrimüslimleri küçük düşürücü deyimler kullanılmayacaktır.
- D) Yabancılar Osmanlı ülkesinde mülk edinebilecektir.
- E) Vergiler herkesin gelirine göre toplanacaktır.

6. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen;

- I. II. Mahmut ile ayanlar arasında Senediittifak'ın yapılması,
- II. Islahatlara karşı çıkan Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması,
- III. Meşrutiyet yönetimine geçmeyi kabul eden II. Abdülhamit'in padişah yapılması

gelişmelerinden hangileri yenilik taraftarlarının güç kazandığını gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

DEVİRLİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

1. XIX. yüzyılda Avrupa'da bazı devletler, ulusal bilinci geliştirmeye yönelik bir siyaset izlemişlerdir.

Bu duruma;

- I. askerliğin vatan hizmeti olarak görülmesi ve zorunlu hale getirilmesi,
- II. okul müfredatlarına yurttaşlık derslerinin konulması,
- III. işçilere sendika kurma hakkının tanınması

gelişmelerinden hangileri kanıt olarak gösterilebilir ?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

2. XIX. yüzyılda Avrupa'da okul müfredatlarında yurttaşlık, tarih ve coğrafya dersleri yoğun olarak yer almıştır.

Bu durum eğitimde aşağıdaki ilkelerden hangisine verilen önemin göstergesidir?

- A) Çağdaşlık B) Milliyetçilik C) Eşitlik
D) Demokrasi E) Devletçilik

3. Yakın Çağ'da Avrupa ile ilgili olarak, aşağıdakilerin hangisinde I.'de verilenin II.'ye ortam hazırladığı savunulamaz?

I.	II.
A) Endüstri Devriminin ortaya çıkması	Sanayicilik faaliyetlerinin yaygınlaşması
B) Milliyetçilik düşüncesinin önem kazanması	İtalya ve Almanya'nın siyasi birliğini kurması
C) Bilimsel gelişmelerin sanayi üretiminde kullanımının yaygınlaşması	Mesleki ve teknik eğitime verilen önemin artması
D) Sanayileşen ülkelerin iş gücü ihtiyacının artması	Nüfusun artırılmasına yönelik politikaların uygulanması
E) Anayasal yönetimlerin yaygınlaşması	Çok uluslu devletlerin dağılma sürecine girmesi

4. Osmanlı Devleti'nde, II. Meşrutiyet'in ilanı sonucunda çok partili sisteme geçilmiştir.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulamaz?

- A) Siyasal yaşama katılımının artmasında
B) Bağımsız devlet anlayışının güçlenmesinde
C) Demokratik bir yönetimin kurulmasında
D) Hükümetin denetlenmesinde
E) Halkın siyasi düşüncelerinin yönlendirilmesinde

5. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nde Batılı tarzda askeri alanda yapılan ıslahatlar arasında gösterilemez?

- A) Seraskerlik makamının oluşturulması
B) Kaptanıderyalık makamının oluşturulması
C) Tersane ve Bahriye Müsteşarlığı'nın kurulması
D) Eşkinici Ocağı'nın kurulması
E) Nizamıcedit Ordusu'nun kurulması

6. XIX. yüzyılda Avrupa'da görülen;

- I. İtalya ve Almanya'nın birliğini kurması,
- II. işçi sınıfının ortaya çıkması,
- III. okul müfredatlarına yurttaşlık derslerinin konulması

gelişmeleri sosyal, eğitim ve siyasi alandaki gelişmelerle ilişki bakımından aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	Sosyal	Eğitim	Siyasi
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

DEVİRLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

1. XIX. yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı tarihçileri, İslamiyet'ten önceki Türk tarihiyle de ilgilenmeye başlamışlardır.

Bu duruma;

- I. azınlık isyanlarının bağımsızlıkla sonuçlanması,
- II. Müslüman toplumlar arasında da milliyetçiliğin önem kazanması,
- III. kaybedilen topraklardan İstanbul ve Anadolu'ya Türk göçlerinin yaşanması

gelişmelerinden hangilerinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. İhtilal sonrasında Fransa dış politikada "her millete bir devlet" sloganıyla hareket etmiştir.

Bu duruma önlem olarak Osmanlı Devleti'nde aydınlar tarafından, öncelikle aşağıdaki fikir akımlarından hangisinin savunulduğu söylenebilir?

- A) İslamcılık B) Batıcılık C) Türkçülük
D) Osmanlıcılık E) Ademimerkeziyetçilik

3. Osmanlı Devleti'nde Yusuf Ziya, Gazi Ahmet Muhtar, Vidinli Tevfik, Sakızlı Ahmet paşalar tarafından 1864'te "Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye" adıyla dernek kurulmuş ve bu dernek tarafından 1873'de Darüşşafaka Mektebi açılmıştır.

Bu bilgiye bakılarak, Osmanlı Devleti'yle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sosyal kurumların açılmasına yöneticilerin öncülük ettiğine
B) Askeri ve sosyal kurumların birbirinden ayrılmak istendiğine
C) Yöneticilerin çocuklarına yönelik eğitim kurumlarının açıldığına
D) Klasik Osmanlı eğitim sisteminin korunmak istendiğine
E) Müslümanların yönetime katılmasına öncelik verildiğine

4. XIX. yüzyılda milliyetçilik ve liberalizm, Avrupa'nın siyasi ve sosyal gelişimini yönlendirmiştir.

Bu duruma;

- I. İtalya ve Almanya'nın siyasi birliğini sağlaması,
- II. bireysel özgürlerin önem kazanması,
- III. Fransa ve İngiltere'nin Avrupa dışında yeni sömürgeler elde etmesi

gelişmelerinden hangileri kanıt olarak gösterilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Fransa'da 1848 ihtilalleri sonucunda kral ilan edilen Lui Filip, özgürlükler üzerindeki kısıtlamaları kaldırarak halkın yönetime katılmasının yolunu açmıştır.

Buna göre Lui Filip'in, aşağıdakilerden hangisinde verilen akımı benimsediği söylenebilir?

- A) Sosyalizm B) Liberalizm C) Makyavelizm
D) Kapitalizm E) Komünizm

6. Osmanlı Devleti'nde, Tanzimat Dönemi'nde Batı'yı daha yakından tanıyan Avrupa'da eğitim gören ve Fransız İhtilali'nin yaydığı fikirlerden etkilenenlere Jön Türkler (Genç Osmanlılar) denir.

Buna göre, XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisinde Jön Türklerin etkili olduğu savunulamaz?

- A) Ayanlarla Senediittifak'ın yapılması
B) Meşrutiyet yönetimine geçilmesi
C) Halkın siyasal yaşama katılması
D) Kanunuesasi'nin ilan edilmesi
E) Egemenlik anlayışının değişmesi

1. YAZILI SINAVI

Soru - 1

Tanzimat Fermanı ile kabul edilen maddelerden dört tanesini yazınız.

-
-
-
-

Soru - 2

Tanzimat Fermanı hangi padişah döneminde kim tarafından okunarak ilan edilmiştir?

.....

Soru - 3

Dârülaceze hakkında bilgi veriniz.

-
-
-
-

Soru - 4

II. Meşrutiyet Dönemi'nde kurulan siyasi partilerden dört tanesini yazınız.

-
-
-
-

Soru - 5

Aşağıda verilen kavramları kısaca açıklayınız.

Vaka-i Hayriye:

.....

Bâbîâli Baskını:

.....

Soru - 6

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a) Osmanlı Devleti'nde Islahat Fermanı hangi padişah döneminde ilan edilmiştir?

.....

b) Osmanlı Devleti'nde çok partili sisteme hangi dönemde geçilmiştir?

.....

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
DEVİRİMLER ÇAĞI'NDA DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

1. Liberalizm bireyin özgürlüğünü ve temel haklarını kanunlarla garanti altına almayı amaçlayan, bu nedenle de siyasal iktidarın sınırlandırılmasını savunan düşünce sistemidir.

Buna göre, liberalizmin temel ilkeleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) İnsan haklarına saygı
B) Serbest girişimcilik
C) Hukuka bağlılık
D) Demokratik yönetim
E) Yönetici sınıfın üstünlüğü

2. Avrupalı devletlerin Osmanlı topraklarında açtıkları okullara yabancı okullar denir.

Avrupalı devletlerin bu okulları açarken, aşağıdakilerden hangisi ile elde ettikleri ayrıcalıklardan yararlandıkları savunulabilir?

- A) Azınlıklar
B) Boğazlar
C) Kutsal yerler
D) Kapitülasyonlar
E) Düyûn-ı Umûmiye İdaresi

3. **Westphalia Antlaşması ile ilgili verilen;**

- I. Almanya'da Katolik, Protestan ve Kalvinizmin geçerli mezhepler hâline getirilmiştir.
II. Papalık temsilcisi, konferansta dinlenmediği gibi antlaşma metinleri de papaya imzalatılmamıştır.
III. Fransa, Avrupa siyasetine yön veren devlet konumuna yükselirken İngiltere de Avrupa'da etkili olmaya başlamıştır.

bilgilerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) II ve III
E) I, II ve III

4. I. Mahmut Dönemi'nde açılan Hendesehane'de matematik, denizcilik, istihkam ve topçuluk konularını içeren bir program uygulanmıştır.

Buna göre Hendesehane'nin aşağıdakilerden hangisine yönelik olarak açıldığı savunulabilir?

- A) Okuryazarlığı yaygınlaştırmaya
B) Ordunun subay ihtiyacını karşılamaya
C) Düzenli orduya geçişi sağlamaya
D) Devletin diplomat ihtiyacını karşılamaya
E) Ordunun silah ihtiyacını karşılamaya

5. II. Mahmut, medreselerin yanında yeni anlayışla eğitim yapan okulların açılmasına öncelik vermiştir.

Bu durumun Osmanlı toplumunda, aşağıdakilerin hangisinde verilen alanda ikiliklerin yaşanmasına neden olduğu savunulamaz?

- A) Eğitim
B) Sosyal hayat
C) Askerlik
D) Kültür
E) Sanat

6. İttihat ve Terakki Cemiyeti iktidara geldikten sonra 1909'da gayrimüslimlerin de askere alınması kanunu çıkarılmış ve böylece Osmanlı Devleti'nde zorunlu askerlik sistemine geçilmiştir.

Osmanlı Devleti'nin bu uygulamayla;

- I. ortak yurttaşlık duygularını pekiştirmek,
II. Gayrimüslimlerin yönetime katılımını sağlamak,
III. ordunun yönetimdeki etkinliğini sınırlandırmak

amaçlarından hangilerinin gözetildiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
DEVRİMLER ÇAĞI'NDA DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

1. II. Meşrutiyet'in ilanı sonrasında çok partili sisteme geçilmesinin Osmanlı Devleti'ni;

- I. demokratikleşmeyi hızlandırma,
- II. çok uluslu yapıyı koruma,
- III. siyasal yaşama katılımı artırma

durumlarından hangileri yönüyle etkilediği savunulamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

2. Aşağıdakilerden hangisi XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen gelişmeler arasında yer almaz?

- A) Çok partili sisteme geçilmesi
- B) Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi
- C) Meşrutiyet yönetimine geçilmesi
- D) Yabancı okulların yaygınlaşması
- E) Anayasal yönetime geçilmesi

3. Yakın Çağ'da Avrupa'da mutlakiyet yönetimleri yıkılarak yerine meşrutiyete ve demokrasiye dayalı yönetimler kurulmuştur.

Aşağıdakilerden hangisinin, bu durumun sonuçlarından biri olduğu savunulabilir?

- A) Siyasal yaşama katılımın sağlanması
- B) Sömürge imparatorluklarının kurulması
- C) Sınıf farklılıklarının sona ermesi
- D) Mahalli yönetimlerin güçlenmesi
- E) Ham madde ve pazar ihtiyacının artması

4. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemi'nden itibaren medreselerin işlevsiz hale gelmesinde;

- I. Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi,
- II. Memuriyette yabancı dil bilmenin önem kazanması,
- III. Avrupa tarzında eğitim veren okulların açılması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

5. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin, kültürel alandaki gelişmelerle doğru-
dan ilgili olduğu savunulamaz?

- A) Takvimivekayi adlı ilk resmi gazetenin yayımlanması
- B) Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi
- C) Yurt dışına çıkışlarda pasaport uygulamasının başlatılması
- D) Maarifiumumiye Nizamnamesi'nin yayımlanması
- E) Yabancı okulların yaygınlaşması

6. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde ---- sağlık nedeniyle tahttan indirilmiş, yerine meşrutiyeti ilan edeceğine dair söz veren ---- tahta çıkarılmıştır.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) II. Mahmut - I. Abdülmecit
- B) III. Selim - II. Mahmut
- C) Abdülaziz - V. Murat
- D) V. Murat - II. Abdülhamit
- E) II. Abdülhamit - V. Mehmet

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
DEVRİMLER ÇAĞI'NDA DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

1. XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da;
- Bilimsel gelişmelerin tekniğe uygulanmasıyla Sanayi İnkılabı ortaya çıkmıştır.
 - Fransız aydınlarının ve halkın krala karşı gelmesiyle Fransız İhtilali çıkmış ve halka yönetimde yeni haklar tanınmıştır.

Bu bilgilere bakılarak, Avrupa'da aşağıdakilerin hangisinde verilen alanlarda gelişmelerin yaşandığı savunulabilir?

- A) Sosyal, dini B) Ekonomik, siyasi
C) Askerlik, sosyal D) Ekonomik, dini
E) Yönetim, askerlik

2. Osmanlı Devleti'nde, III. Selim Dönemi'nde yabancı dil eğitime önem verilmiştir.

Bu duruma, aşağıdaki gelişmelerden hangisinin neden olduğu savunulamaz?

- A) Avrupa tarzı askeri okulların açılması
B) Avrupa'nın önemli başkentlerinde daimi elçiliklerin açılması
C) Islahatlar için Avrupa'dan uzmanların getirilmesi
D) Esham adıyla iç borçlanmaya gidilmesi
E) Islahatlar için yabancı uzmanlara raporlar hazırlanması

3. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, Fransız asıllı Kont de Bonncual (Humbaracı Ahmet Paşa) tarafından ordunun subay ihtiyacını karşılamak için açılan Hendesehane'de matematik, denizcilik, istihkam ve topçuluk konularını kapsayan bir program uygulanmıştır.

Buna göre Hendesehane'nin açılmasıyla;

- I. askeri alandaki gelişmeleri takip etmek,
II. orduyu modernize etmek,
III. düzenli orduya geçişi sağlamak

amaçlarından hangilerinin gözetildiği savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

4. Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595-1774) Ünitesinin işlendiği derste Tuna Öğretmen öğrencilerine şu bilgileri verir:

- Osmanlı Devleti ilk kez müzakere ederek bir antlaşma imzalamıştır.
- Daha önce barış koşullarını dikte ettiren Osmanlı Devleti masa başı diplomasisi ile tanışmıştır.

Buna göre Tuna Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki antlaşmaların hangisi hakkında bilgi vermiştir?

- A) Vasvar B) Pasarofça
C) Küçük Kaynarca D) Zıttorok
E) Karlofça

5. Osmanlı Devleti'nde, Kanunuesasi'nin ilanı sonrasında ülkede ilk defa seçimler yapılarak Mebuslar Meclisi açılmıştır.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisi üzerinde bir etkisinin olduğu savunulabilir?

- A) Siyasal yaşama katılımın sağlanması
B) Merkezîyetçi yönetimin güç kazanması
C) Sosyal devlet anlayışının uygulanması
D) Avrupa'daki gelişmelerin takip edilmesi
E) Ulusal bağımsızlığın güçlenmesi

- 6.

I.	Darülmârif	Tanzimat Dönemi'nde Darülfünun'a öğrenci yetiştirmek amacıyla açılan okul
II.	Encümenidaniş	Darülfünunda okutulacak ders kitaplarını hazırlamak amacıyla kurulan komisyon
III.	Darülfünun	Üniversite seviyesinde eğitim veren okul
IV.	İdadi	Yabancılar tarafından açılan ve ortaokul seviyesinde eğitim veren eğitim kurumu
V.	Darüşşafaka	Kimsesiz ve fakir çocukların okutulması amacıyla açılan okul

Yukarıdakilerden hangisinin açıklaması karşısında yanlış olarak verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Klasik Üretim ve Endüstriyel Üretim

1. Sanayi İnkılabı öncesindeki üretim organizasyonlarından bazıları şunlardır:
- I. Kölelik düzeni
 - II. Feodal düzen
 - III. Atölye tipi
 - IV. Manifaktür (imalat) dönem

Bunlardan hangilerinin sosyal yapıyı da yansıttığı söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2. Aşağıdakilerden hangisi klasik üretim tarzı ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Üretim teknolojisi basittir.
- B) İş bölümünde geleneksel eğitimden yararlanılır.
- C) Çalışan sayısı binlerle ifade edilir.
- D) Üretim ve satış aynı mekânda gerçekleşmektedir.
- E) Üretim araçlarının mülkiyeti zanaatkâra aittir.

3. 1780'lerde Paris'teki dokuma tezgâhlarının %75'i kırsal kesimde yer almaktaydı.

Bu durumun nedeni olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Atölye tipi üretime geçilmesi
- B) İhtiyaç fazlası üretime önem verilmesi
- C) Ham madde ve pazar ihtiyacının zamanla artması
- D) Kırsaldaki insanların farklı uğraş alanlarına sahip olması
- E) Şehirlerde sanayileşme için gerekli olan iş gücü ve ham madde potansiyelinin yetersiz olması

4. Atölye tipi üretimde, çalışanlar genel olarak usta, kalfa ve çırak şeklinde sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflandırmanın;

- I. mesleki birikime ve tecrübeye önem verildiği,
 - II. işçi sınıfının yönetimde etkili olduğu,
 - III. çalışanlar arasında hiyerarşik bir yapılanmanın olduğu
- durumlarından hangilerinin göstergesi olduğu savunulabilir?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

5. Aşağıdakilerden hangisi endüstriyel üretim tarzı ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

- A) Üretimde makineleşme ön plandadır.
- B) Üretim araçlarının mülkiyeti zanaatkâra aittir.
- C) İş bölümünde modern eğitimden faydalanılır.
- D) Üretim fabrikalarda, satışlar iç ve dış pazarlarda yapılır.
- E) Üretim araçlarının mülkiyeti fabrika/firma sahibine aittir.

6. Kapitalist bir üretim tarzı olan manifaktür, Orta Çağ zanaat üretiminin çeşitli aşamalardan geçmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Buna göre, manifaktür üretim tarzının neden olduğu gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Çalışanlar arasında iş bölümünün önem kazanması
- B) Üretimde karlılığın esas alınması
- C) Mesleki eğitimin önem kazanması
- D) Üretim tekniklerinin basit olması
- E) Tarıma ticaretten daha çok önem verilmesi

Osmanlı Devleti'nde Endüstriyel Üretime Geçiş

1. Sanayi İnkılabı'yla Osmanlı Devleti, Avrupa devletlerinin önemli bir pazarı ve sanayileri için de gerekli ham madde kaynağı olan bir ülke haline gelmiştir.

Bu bilgiye dayanarak, Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'nde neden olduğu gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) İşsizliğin yaygınlaşması
B) Kişi hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi
C) Endüstriyel ürünlerin değerinin artması
D) İç piyasada yabancı malların sürümünün artması
E) El tezgahlarında yapılan üretimin önemini kaybetmesi

2. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde dış ticaretin gelişmesinde;

- I. Avrupa tarzında eğitim veren okulların açılması,
II. limanların ve demir yollarının yapılması,
III. Kapitülasyonların yaygınlaşması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

3. Osmanlı Devleti'nde ilk demir yolları Avrupalı devletler tarafından inşa edilmiştir.

Bu duruma Osmanlı Devleti'ndeki;

- I. sermaye,
II. insan gücü,
III. teknoloji
IV. ham madde

unsurlarından hangilerindeki yetersizliklerin neden olduğu savunulamaz?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

4. Osmanlı Devleti'nde 1910 tarihli bir gazete yazısında, "Biz onların süslü fakat, hileli eşyalarına aldanarak kendi mallarımıza rağbet etmiyoruz. Bu sebepten eskiden epeyce gelişmiş olan sanat ve ticaretimiz mahvolmak üzeredir." ifadeleri yer almıştır.

Bu ifadelerle aşağıdakilerden hangisinin olumsuz sonuçlarına değinildiği savunulabilir?

- A) Dış borç alımının
B) Azınlıklara tanınan hakların
C) Kapitülasyonların yaygınlaşmasının
D) Denge politikasının uygulanmasının
E) Avrupa tarzında eğitim veren okulların açılmasının

5. Baltalimanı Ticaret Antlaşması ile yedivahit (tekeli) olarak bilinen Avrupa ülkelerine yönelik ihracat tekelleri kaldırılmıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulabilir?

- A) Yerli üretimde kalitenin artmasında
B) Ham madde ihracatının kolaylaşmasında
C) Yerli malı üretiminin artmasında
D) Osmanlı parasının değer kazanmasında
E) Yönetim ve hukuk alanlarında islahat yapılmasında

6. Tarih Öğretmeni Ebru Hanım öğrencilerinden, Osmanlı Devleti'nin bazı mali kaynaklarına yabancılar tarafından el konulduğu gelişmeyi sormuş, öğrenciler şu cevapları vermiştir:

Selim : Esham sistemine geçilmesi

Sevda : Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin kurulması

Burcu : Malikane sistemine geçilmesi

Fatih : Bank-ı Dersadet adıyla banka kurulması

İrem : Kapitülasyonların sürekli hale getirilmesi

Yukarıdaki öğrencilerin hangisi, öğretmenin sorusunu doğru cevaplamıştır?

- A) Sevda
B) Selim
C) İrem
D) Fatih
E) Burcu

1. XVII. yüzyılın sonlarında İngiliz mühendis Tomas Saveri, Fransız bilgin Denis Papin'in icat ettiği buhar makinesinden yararlanarak 1698'de buhar gücüyle çalışan bir su boşaltım makinesi yapmıştır. Tomas Saveri'nin makinesini masraflı ve güçsüz bulan Nivkomin adlı bir İngiliz mühendis 1712'de bu makineyi geliştirmiştir. Böylece üretimde kol gücünün yerini makinenin almasını sağlayarak Sanayi İnkılabı'nın başlamasında etkili olmuştur.

Yeni Çağ'da Avrupa'da yaşanan bu gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olamaz?

- A) İnsanların bilgi birikiminin giderek arttığının
- B) Sanayi İnkılabı'na, İngiliz ve Fransızların öncülük ettiğinin
- C) Teknik eğitimde Fransa'nın, İngiltere'den daha ileri bir düzeyde olduğunun
- D) Bazı el sanatlarının zamanla önemini kaybettiğinin
- E) Teknik gelişmelerin zamanla arttığının

2. **Osmanlı Devleti'nde, sanayileşme çalışmalarının başarısızlıkla sonuçlanmasının nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?**

- A) Fabrika kurmak için ihtiyaç duyulan sermayenin yetersiz olması
- B) Devletin Dağılıma Dönemi'ni yaşıyor olması
- C) Teknik imkanların ve teçhizatın yetersiz olması
- D) Ham madde kaynaklarının yetersiz olması
- E) Teknik eleman ihtiyacını karşılamada zorluklarla karşılaşılması

3. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yabancı yatırımcılar, sanayileri için gerekli olan tarım ve madeni ürünleri limanlara taşıyabilmek için altyapı tesislerinin kurulmasına önem vermişlerdir.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. demir yolu ulaşımının yaygınlaşması,
- II. lonca teşkilatlarının önem kazanması,
- III. endüstriyel tarım ürünlerinin değer kazanması

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

4. XIX. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti'nde;

- İngiltere ile 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nın yapılması,
 - Rüsum-ı Sitte İdaresi'nin kurulması,
 - Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin kurulması
- gibi gelişmeleri yaşanmıştır.

Bu gelişmelerin Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisine neden olduğu savunulamaz?

- A) Azınlık haklarının artırılması
- B) İç işlerine karışılması
- C) Egemenlik haklarının sınırlandırılması
- D) İç sorunların dış soruna dönüşmesi
- E) Bütçe açıklarının artması

5. Osmanlı Devleti'nde, 1897 yılında çıkarılan bir kanun ile yeni kurulacak fabrikalar on yıl vergiden muaf tutulmuştur.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin aşağıdakilerden hangisini amaçladığı savunulabilir?

- A) Sanayileşmeyi teşvik etmeyi
- B) Kapitülasyonları kaldırmayı
- C) İhracatı azaltıcı önlemler almayı
- D) Okur yazar oranını artırmayı
- E) Azınlık isyanlarına çözüm bulmayı

6. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yabancı yatırımlar, daha çok demir yolları ve limanların yapımına yoğunlaşmıştır.

Bu bilgiye dayanarak yabancı yatırımcıların;

- I. ihtiyaç duydukları ham madde kaynaklarına ulaşma,
- II. iç piyasadaki pazar paylarını artırma,
- III. Osmanlı Devleti'ndeki demokratikleşme girişimlerini destekleme

amaçlarından hangilerine ulaşmak istedikleri savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

Etkinlik • 1

Eşleştirme

Aşağıdaki kavramları uygun olan açıklamalarla eşleştiriniz.

KAVRAM	AÇIKLAMA
1. Manifaktür	Dış borçların ödenmesi için, II. Abdülhamit'in 1881'de çıkardığı kanun hükmündeki belgeye verilen isim
2. Muharrem Kararnamesi	Osmanlı Devleti'nde meslek örgütlenmesi
3. Rüsum-ı Sitte	Güçlü devletlerin ve gelişmiş kültürlerin zayıf devletleri ve kültürleri kendine benzetmesi
4. Asimilasyon	Sanayi İnkılabı öncesinde el emeğin ve iş bölümüyle gerçekleştirilen üretim tarzı
5. Emperyalizm	Alacaklı devletlere tanınan altı mamülün vergisini toplama yetkisi (Altı Vergi İdaresi)
6. Lonca	Büyük devletlerin, zayıf toplulukları, siyasal ve kültürel yönden etki altına alması

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Etkinlik • 2

1. Osmanlı Devleti'nde, iç borçlanma anlamına gelen kâğıt para veya senet türü belgelere ne ad verilir?

Cevap

4. Orta Çağ'da Avrupa'da hakim olan siyasal ve toplumsal düzenin ismi nedir?

Cevap

2. Buhar makinesini icat ederek Sanayi İnkılabı'na öncülük eden mucit kimdir?

Cevap

5. 1850'de Boğaziçi vapur seferlerini yürütmek üzere kurulan ticaret örgütlenmesine ne ad verilir?

Cevap

3. Avrupa'da makineli sanayi ile zanaat üretimi arasında bir köprü görevi gören üretim tarzına ne ad verilir?

Cevap

6. Türkiye Cumhuriyeti'nin, Osmanlı Devleti'nden kendi payına düşen borçları taksitlendirdiği antlaşma hangisidir?

Cevap

Ünite 6

XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

11. SINIF

Ulus Devlete Dönüşlerde Yaşanan Demografik Değişim

1. XIX. yüzyılda Avrupa'da bağımsızlığını kazanan ve genellikle tek ulustan oluşan, siyasi otoritenin tek merkezde toplandığı ve tek bir anayasanın ve aynı hukuk kurallarının ülke genelinde uygulandığı devletlere "üniter devlet" denir.

Buna göre üniter devletlerle ilgili olarak;

- I. bireysel özgürlüklere önem verdikleri,
- II. dışlayıcı ve dayatmacı politikalara sahip oldukları,
- III. sosyal devlet anlayışını benimsedikleri

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Ulus devlet anlayışı, XIX ve XX. yüzyılın meşruiyet kazanmış devlet anlayışıdır.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulamaz?

- A) Çok uluslu devletlerin yıkılması
- B) Bazı devletlerin demografik yapısının değişmesi
- C) Mutlakiyet yönetimlerinin güçlenmesi
- D) Üniter devletlerin kurulması
- E) Çok uluslu devletlerde azınlık isyanlarının çıkması

3. I. Dünya Savaşı'nda Arap topraklarının kaybedilmesiyle Osmanlı Devleti, Anadolu ve Doğu Trakya ile sınırlandırılmış ulusal bir devlete evrilmeye başlamıştır.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde;

- I. çok uluslu yapının zayıflaması,
- II. egemenlik anlayışının değişmesi,
- III. Türkçülük düşüncesinin önem kazanması

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

4. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, 1857 tarihli Muhacirun Kanunnamesi yayımlanmış ve 1860-1861 yıllarında Muhacirun Komisyonu kurulmuştur.

Bu duruma;

- I. kaybedilen topraklardan göçlerin yaşanması,
- II. iç sorunların dış soruna dönüşmesi,
- III. merkezi otoritenin zayıflaması

gelişmelerinden hangileri neden olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Avrupa'da, 1830 ve 1848 İhtilalleri mutlakiyetçi krallıkların sonunu getirmiştir.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulabilir?

- A) Demokratik yönetimlerin yaygınlaşmasında
- B) Lonca teşkilatlarının önemini kaybetmesinde
- C) Ham madde ve pazar ihtiyacının artmasında
- D) Sınıf farklılıklarının sona ermesinde
- E) İşçi sınıfının ortaya çıkmasında

6. Millî devlet anlayışı Fransa, Almanya ve İtalya gibi devletlerde görülmüş daha sonra Doğu Avrupa'ya ve dünyaya yayılmıştır.

Bu bilgiye dayanarak;

- I. Millî devlet anlayışı zamanla evrensel bir nitelik kazanmıştır.
- II. Fransa, Almanya ve İtalya aynı zamanda siyasi birliklerini sağlamıştır.
- III. Devletlerin demografik yapısı ve nitelikleri zamanla değişmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

Modernleşmeyle Yaşanan Değişim

1. Osmanlı Devleti'nde ilk özel gazete 1860'da yayımlanmaya başlanan Tercüman-ı Ahval'dir. Agah Efendi tarafından çıkarılan ve başyazarlığını Şinasi'nin yaptığı bu gazete, hükümete yönelik eleştirileri ile dikkat çekmiştir.

Bu bilgiye dayanarak Tercüman-ı Ahval'de yer alan yazıların;

- I. azınlık isyanlarının yaygınlaşması,
- II. halkın merak duygularının artması,
- III. yöneticilerin eksiklerinin dile getirilmesi

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, şehirleşmenin hız kazanmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

- A) Eğitim ve sağlık hizmetinin artması
- B) Askerliğin vatan hizmeti haline getirilmesi
- C) Sanayinin belli şehirlerde yoğunlaşması
- D) Yeni rıhtımlar ve limanların yapılması
- E) Tren ve buharlı gemilerin ulaşımda kullanılmaya başlanması

3. Osmanlı Devleti'nde 1864'te çıkarılan Matbuat Nizamnamesi ile gazete kapama, para ve hapis cezaları uygulaması başlatılmıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde engelleyici bir etkisinin olduğu savunulamaz?

- A) Halkın siyasal düşüncelerinin yönlendirilmesi
- B) Fikir özgürlüğünün sağlanması
- C) Mutlakiyet yönetiminin güç kazanması
- D) Devlet aleyhinde faaliyetlerde bulunulması
- E) Basın-yayın özgürlüğünün sağlanması

4. Kültür bir toplumu oluşturan kişileri ve onları birbirine bağlayan dillerini, dinlerini, sanatlarını, törelerini, hukuk ve yönetim kurumlarını, üretim ve tüketim süreçlerini, gelenek ve göreneklerini içine alır.

Buna göre toplumların kültürünün oluşmasında;

- I. örf,
- II. coğrafya,
- III. inanç

unsurlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

5. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerde yabancı sermayenin etkisinin artmasına aşağıdakilerden hangisinin neden olduğu söylenebilir?

- A) Kapitülasyonların yaygınlaşmasının
- B) Kamuoyu kavramının ortaya çıkmasının
- C) Anayasal yönetime geçilmesinin
- D) Kırsaldan şehirlere göçün artmasının
- E) Demografik yapının değişmesinin

6. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı'nın ilanı sonrasında makale, tiyatro, roman, hikaye, hatıra ve eleştiri gibi yeni yazı türleri görülmeye başlanmıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı bir etkisinin olduğu savunulabilir?

- A) Yüksek öğrenime geçilmesinde
- B) Kültürel faaliyetlerin artmasında
- C) Siyasal yaşama katılımın artmasında
- D) Köyden kente göçlerin artmasında
- E) Yöneticilerin bilim adamları arasından seçilmesinde

XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

1. Modern şehirler, XVIII. yüzyılda Avrupa'da Sanayi Devrimi ile başlayan sanayileşmeyle ortaya çıkmıştır.

Bu durumun neden olduğu gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Ailenin biçimsel olarak küçülmesi
- B) Tüketim alışkanlıklarının değişmesi
- C) Toprağın temel zenginlik kaynağı olması
- D) Kültür endüstrisi kavramının ortaya çıkması
- E) İş zamanı ve boş zaman kavramının ortaya çıkması

2. Aşağıdakilerden hangisi sonucunda, Avrupa'da kültürel varlıkların kâr etme amacıyla standartlaştırılmış mallara dönüştürülmesi ile kültür endüstrisi kavramı ortaya çıkmıştır?

- A) Sanayi Devrimi
- B) Rönesans Hareketleri
- C) Fransız İhtilali
- D) Reform Hareketleri
- E) Coğrafi Keşifler

3. XIX. yüzyılda Osmanlı toplumu büyük şehirlerde pastane, tiyatro, otel, lokanta, banka, cafe, havuzlu ve kameriyeli bahçe gibi yeni mekanlarla tanışmıştır.

Bu durumun Osmanlı toplumunda;

- I. Batı tarzı eğlence anlayışının yaygınlaşması,
- II. popüler kültürün yaygınlaşması,
- III. geleneksel eğlence anlayışının değişmesi

gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

4. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde İstanbul, İzmir ve Selanik gibi şehirlerin nüfusu hızla artmıştır.

Bu durumun nedenleri arasında aşağıdaki gelişmelerden hangisi gösterilemez?

- A) Ulaşım imkanlarının artması
- B) Mahalli yönetimlerin güçlenmesi
- C) Sanayileşmenin hızlanması
- D) Eğitim ve sağlık imkanlarının artması
- E) Kaybedilen yerlerden göçlerin yaşanması

5. Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki gelişmelerden hangisinin, Osmanlı toplumunda Batılı yaşam tarzının yaygınlaşmasına neden olduğu söylenemez?

- A) Fransa'dan askeri danışmanların getirilmesi
- B) Dış politikada denge stratejisinin uygulanması
- C) Avrupadaki gelişmelerin takip edilmesi
- D) Avrupa devletleriyle karşılıklı elçiliklerin açılması
- E) Yabancı okulların sayısının artması

6. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen;

- I. kadınların sosyal hayata katılımının giderek artması,
- II. Opera ve tiyatro gösterilerinin yapılması,
- III. asker ve vergi miktarının tespiti için nüfus ve emlak sayımı yapılması

durumlarından hangilerinin Batıcılığı yansıttığı savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

Ünite 1-6

*DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA
OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)*

XIX. VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

1 - 6. ÜNİTELER

11. SINIF

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
XIX. VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

1.

I.	Sefaretname	Elçilerin yazdıkları notlar, anılar
II.	İradicedit	Nizamıcedit ordusunun ihtiyaçları için oluşturulan hazine
III.	Esham	İç borçlanma sistemi
IV.	Babiali	Padişahın yaşadığı saray
V.	Senediittifak	Ayanlarla yapılan sözleşme

Osmanlı Devleti ile ilgili yukarıdakilerin hangisinin açıklaması karşısında yanlış verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, genel nüfus azalırken Anadolu ve İstanbul'daki Müslüman nüfus oranı artmıştır.

Bu durumun, Osmanlı Devleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulamaz?

- A) İstanbul'un jeopolitik konumunun önem kazandığının
B) Demografik yapının değiştiğinin
C) Çok uluslu yapısının zayıfladığının
D) Azınlık isyanlarının bağımsızlıkla sonuçlandığının
E) Toprak kayıplarının arttığının

3. Osmanlı Devleti'nde İlim ve İrfan Erleri'nin konu edildiği derste Zehra Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki bilgileri verir:

- Düstûrü'lAmel" adlı risalesinde devlet düzenine ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur.
- Coğrafya alanında "Cihannüma" adlı eserini hazırlamıştır.
- "Keşfü'z-Zunûn" adlı eseri, kapsamlı bir bibliyografya ve ilimler ansiklopedisi özelliğini taşımaktadır.

Buna göre Zehra Öğretmen'in, hakkında bilgi verdiği bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Naima Efendi B) Kâtip Çelebi
C) Yanyalı Esad Efendi D) Evliya Çelebi
E) İbrahim Müteferrika

4. Osmanlı Devleti'nde meşrutiyet karşıtlarınca İstanbul'da çıkarılan 31 Mart İsyanı, Selanik'ten gelen Hareket Ordusu tarafından bastırılmıştır.

Bu bilgiler Osmanlı Devleti'yle ilgili;

- I. yenilik taraftarlarının güçlü olduğu,
II. demokratik kazanımların korunduğu,
III. iç sorunların dış soruna dönüştüğü

durumlarından hangilerinin göstergesi olabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

5. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yeni limanlar, demir yolları, istasyonlar, telgraf merkezleri, okullar ve sağlık merkezleri yaygınlaşmıştır.

Bu gelişmelerin aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulamaz?

- A) Ticaretin gelişmesinde
B) Kentleşmenin hızlanmasında
C) Okuryazarlığın yaygınlaşmasında
D) Sosyal etkileşimin artmasında
E) Tarımdan çok ticaretin önem kazanmasında

6. 93 Harbi sonrasında Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Ayastefanos Antlaşması'nda yer alan, "Osmanlı Devleti Ermenilerin yaşadıkları yerlerde ıslahat yapacaktır." maddesi bu anlaşmayı ortadan kaldıran ve Avrupa devletlerinin girişimiyle yapılan Berlin Antlaşması'nda aynen yer almıştır.

Bu durumun, Osmanlı Devleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) İç sorunlarının dış soruna dönüştüğünün
B) Büyük oranda toprak kaybettiğinin
C) Egemenlik anlayışının değiştiğinin
D) Yönetimde ikiliklerin yaşandığının
E) Stratejik yerlerin kaybedildiğinin

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
XIX. VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

1. Kamuoyu kavramını İngilizler, "halkın düşüncesi" anlamında, Fransızlar ise "toplumun tavrı" anlamında kullanmışlardır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde kamuoyu kavramının oluşmasında;

- I. halkın büyük bir bölümünün kırsalda yaşaması,
- II. kahvehane kültürünün yaygınlaşması,
- III. gazete ve dergilerin yayımlanması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Osmanlı Devleti, 1718 Pasarofça Antlaşması sonrasında Avrupa'yı daha yakından tanıma çabası içerisine girmiştir.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde, aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Avrupa başkentlerinde elçiliklerin açılması
- B) İltizam sisteminin yaygınlaşması
- C) Azınlık haklarının genişletilmesi
- D) Egemenlik anlayışının değişmesi
- E) Kapitülasyonların yaygınlaştırılması

3. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti ile ilgili olarak, aşağıdakilerden hangisinde I.'de verilenin II.'ye neden olduğu savunulamaz?

I.	II.
A) Demir yollarının yapılması	İç ticaret yollarının güzergahının değişmesi
B) Meşrutiyetin ilan edilmesi	Siyasal yaşama katılımının sağlanması
C) Sınırların daralması	Merkeziyetçi yönetimin güçlenmesi
D) Milliyetçilik düşüncesinin önem kazanması	Azınlık isyanlarının çıkması
E) Avrupa tarzında eğitim veren okulların açılması	Medreselerin işlevsiz hale gelmesi

4. Orta Çağ Avrupa'sının baskıcı Skolastik düşüncesine karşı çıkarak, insan ve doğa sevgisini esas alan düşünce sistemine "Hümanizm" denir.

Buna göre Avrupa'da hümanist düşünürlerin;

- I. edebiyat,
- II. sanat,
- III. ticaret

alanlarından hangilerindeki gelişmeler üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Osmanlı Devleti'nde azınlıklar, XIX. yüzyıla kadar askere alınmamıştır.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Azınlıkların ekonomik ve kültürel açıdan güçlenmesinde
- B) Sosyal devlet anlayışının benimsenmesinde
- C) Avrupa'daki gelişmelerin takip edilememesinde
- D) Laik yönetimin güç kazanmasında
- E) İç sorunların dış soruna dönüşmesinde

6. Lale Devri'nde görülen gelişmelerden bazıları şunlardır.

- I. Avrupa başkentlerinde geçici elçilikler açılmıştır.
- II. İlk Türk matbaası kurulmuştur.
- III. Başta İstanbul olmak üzere önemli limanlarda karantina sistemi uygulanmıştır.

Bunlar diplomasi, sağlık ve kültür alanlarındaki gelişmelerle ilişki bakımından aşağıdakilerin hangisinde doğru gruplandırılmıştır?

	Diplomasi	Sağlık	Kültür
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)
XIX. VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

1. Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595-1774) ünitesinin işlendiği derste Zeynep Öğretmen öğrencilerine şu bilgileri verir:

- Kutsal İttifak savaşları sonrası Rusya ile imzalanmıştır.
- Bu antlaşma ile Azak Kalesi'ni ele geçiren Rusya, ilk defa Karadeniz'e çıkma fırsatı bulmuştur.

Buna göre Zeynep Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki antlaşmaların hangisi hakkında bilgi vermiştir?

- A) Prut
B) Karlofça
C) Yaş
D) İstanbul
E) Küçük Kaynarca

2. Osmanlı Devleti yabancı dil bilen Rumları, tercümanlık gibi devlet hizmetlerinde görevlendirmişlerdir.

Bu durumun Rumlara, aşağıdakilerin hangisinde verilen alandaki gelişmelerle ilgili tecrübe kazandırdığı savunulabilir?

- A) Yönetim
B) Askerlik
C) Diplomasi
D) Ticaret
E) Sanat

3. Aşağıdaki tabloda bazı tarihi gelişmeler numaralandırılarak verilmiştir.

I.	Sanayi İnkılabı
II.	İşçi sınıfının ortaya çıkması
III.	Rönesans hareketleri
IV.	Ham madde ve pazar ihtiyacının artması
V.	Devletlerarası rekabetin artması
VI.	I. Dünya Savaşı'nın çıkması

Bu sıralamada neden-sonuç ilişkisini bozan gelişme kaç numaralı alanda gösterilmiştir?

- A) II
B) III
C) IV
D) V
E) VI

4. 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı sırasında Ruslar tarafından silahlandırılan Bulgarlar isyan etmiş, Sırp ve Karadağlılar da Rusya'yı desteklemiştir. Rus orduları Edirne'yi alarak Çatalca'ya kadar ilerlemiştir.

Buna göre bu savaşta Osmanlı Devleti'nin yenilmesinde;

- I. iç güvenliğin bozulması,
- II. ordunun siyasete karışması,
- III. aynı anda birden çok devlete karşı savaşılması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

5. Aşağıdaki isyanlardan hangisini bastırması Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın, İslam dünyasında adının duyulmasına ve etkinliğinin artmasına neden olmuştur?

- A) Celali
B) Vehhabilik
C) Babailik
D) Suhte
E) Batinilik

6. II. Mahmut Anadolu'dan İstanbul'a gelecek kişiler için Mürur Tezkiresi (geçiş belgesi) alma zorunluluğu getirmiştir. Buna göre, Anadolu ve Rumeli'deki kent yöneticileri İstanbul'a gitmek isteyenler hakkında soruşturma yaptıktan sonra dahili pasaport da diyebileceğimiz geçiş belgesini ve İstanbul'a girebilmek için gerekli onayı veriyorlardı.

II. Mahmut'un bu uygulamayla;

- I. İstanbul'un çok uluslu yapısını korumak,
- II. İstanbul'a kontrolsüz göçü engellemek,
- III. başkentte huzur ve güvenliği sağlamak

amaçlarından hangilerini gözettiği savunulabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

Kazanım
Odaklı Özet
Bilgi

TARİH

11. SINIF

AÇIK SULARDA GÜÇ MÜCADELESİ

Dünya ticaret yolları Coğrafi Keşifler ile iç denizlerden (Akdeniz) dış denizlere (Atlas, Büyük, Hint Okyanusları vd.) taşınmış olsa da Osmanlı Devleti'nin başta Fransa olmak üzere bazı Avrupa devletlerine kapitülasyonlar vermesi Akdeniz ticaretinde canlılığın devam etmesini sağlamıştır.

Yeni Çağ Avrupası'nın Küresel Güçleri

Coğrafi Keşifler sonucunda Kıta Avrupası dışında sömürgeler elde eden İspanya, Portekiz, İngiltere, Fransa ve Hollanda Yeni Çağ Avrupası'nın "Küresel Güçleri" olmuşlardır.

XVII. yüzyıldan itibaren Fransa, İngiltere ile birlikte en büyük sömürge devletlerinden biri haline gelmiştir.

İngiltere'nin Denizaşırı Güç Hâline Gelmesi

Coğrafi Keşifler sonucunda yeni keşfedilen bölgelere kendi halkını yerleştiren İngiltere, sadece Avrupa tarihinin değil, dünya tarihinin de seyrini değiştiren ve yönlendiren politika ve stratejilerin ilk uygulayıcısı olmuştur.

XVIII yüzyıldan itibaren kıtalara yayılmış geniş toprakları, güçlü donanması ve siyasi nüfuzu ile İngiltere'ye bu dönemde "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" unvanı verilmiştir.

Hollanda'nın Sömürge İmparatorluğuna Dönüşümü

XVII. yüzyılda ticaret ve gemiciliğin gelişmesiyle Avrupa ve dünya siyasetinde etkili olmaya başlamıştır.

Rusya'nın Açık Denizlere Açılması

Rusya, XVIII. yüzyılın başlarında tahta çıkan Çar I. Petro'dan itibaren sıcak denizlere çıkma ve dünya ticaretinde söz sahibi olma politikasını takip ederek, kendisine yayılma alanı olarak Osmanlı coğrafyasını seçmiştir.

Yeni Çağ'da İtalya

İtalya, Coğrafi Keşifler sonrası uluslararası ticaretin Akdeniz'den okyanuslara taşınmasıyla XVII. yüzyılda uzun bir durgunluk dönemine girmiştir.

Osmanlı Devleti'nin Karadeniz Hâkimiyetinin Zayıflama Süreci

Osmanlı Devleti'nin Karadeniz ve Boğazlar'da hâkimiyetini tek taraflı olarak kullanması "Boğazlar'ın Kapalılığı İlkesi" şeklinde nitelendirilmiş ve bu durum XIX. yüzyıla kadar devam etmiştir.

1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile Kırım'ın bağımsız olması ve 1792 Yaş Antlaşması'yla Osmanlı Devleti'nin Kırım'ın Rusya'ya ait olduğunu resmen kabul etmiş, bunun sonucunda Karadeniz'in Türk gölü olma özelliği sona ermiştir.

Osmanlı Devleti'nin Akdeniz Hâkimiyetinin Zayıflama Süreci

Osmanlı Devleti, İnebahtı Savaşı'ndan (1571) Girit Adası Seferleri'ne (1645) kadar Akdeniz'de önemli savaş yapmamıştır. Bu durum donanmada geri kalmışlığın en önemli nedeni olmuştur.

Osmanlı Donanmasında Revizyon ve Kûrek Gücünden Rüzgâr Gücüne Geçiş

Venediklilerin Girit savunmasında ve Çanakkale Boğazı ablukasında kal-yon adı verilen gemileri kullanması Osmanlı Devleti'nde "kalyona kalyonla karşılık verilmesi" anlayışını zorunlu hale getirmiştir. Bahriye Kanunnamesi (1701) ile kalyon üretimine hız verilmiş, kalyonlar ebat olarak büyütülmüştür.

1700-1774 YILLARI ARASINDAKİ SİYASİ GELİŞMELER

Osmanlı Devleti Karlofça Antlaşması'yla kaybettiği yerleri geri almak için Avusturya ile giriştiği savaşlarda başarılı olamayınca, Avrupa'dan geri kaldığını farketmiş ve ilk kez Avrupa tarzı yenilikler olan Lale Devri islahatları yapmıştır.

Osmanlı Devleti bu yüzyılda, toprak kayıplarını önlemeye yönelik politikalar takip ettiği için daha çok askeri alanda islahatlara öncelik vermiştir.

Osmanlı-Rus İlişkileri

18.yüzyılda Rusya'nın dış politikası; Kırım'a yerleşerek Karadeniz'e çıkmak, Karadeniz ve Boğazlar üzerinden Akdeniz'e açılmak, Baltık Denizi üzerinden Atlas Okyanusu'na açılmak, Uluslararası ticarete etkin hale gelmek, Ortodoksları ve Slavları himaye altına alarak Balkanlara yayılmak Orta Asya Türkler üzerinde hakimiyet kurmak olmuştur.

Pрут Seferi (1711)

Karadeniz'e çıkmada Osmanlı Devleti'ne karşı başarısız olan Rusya, İsveç'in elinde bulunan Baltık Denizi kıyılarına yönelmiştir.

1709 yılında Poltova Savaşı'nda, Rus Çarı I. Petro'ya yenilen İsveç Kralı Demirbaş Şarl'ın, Osmanlı Devleti'ne sığınarak ittifak antlaşması yapması Prut Seferi'nin düzenlenmesinde etkili olmuştur.

Rus ordusu, Prut Nehri yakınlarında Osmanlı ordusu tarafından kuşatılmış ancak, yeniçerilerin disiplinsiz hareketleri ve Avrupa'da Osmanlı Devleti'ne karşı Kutsal İttifak kurulması tehlikesi nedeniyle Baltacı Mehmet Paşa, Rus Çarı'nın barış teklifini kabul etmiş ve Prut Antlaşması yapılmıştır (1711).

Pрут Antlaşmasına göre: Azak Kalesi ve çevresi Osmanlı Devleti'ne geri verilecek, Rusya İstanbul'da elçi bulundurmayacak, Rusya Lehistan'dan çekilecek ve Lehistan'nın içişlerine karışmayacak, İsveç Kralı ülkesine serbestçe dönebilecekti.

1715-1718 Osmanlı-Venedik ve Avusturya Savaşları

Karlofça Antlaşması'yla kaybettiği yerleri geri almak isteyen Osmanlı Devleti, Katolik Venediklilerin baskısına uğrayan Mora'daki Ortodoks Rumların yardım istemesi üzerine bu devlete savaş açmıştır.

Osmanlı ordusunun, Venedik'ten Mora'yı geri alması üzerine Avusturya, Karlofça Antlaşması'nın bozulduğunu ileri sürerek Osmanlı Devleti'ne karşı savaşa girmiştir.

Petervaradin Savaşı'nda Avusturya'nın Osmanlı ordusunu yenerek Belgrad'ı alması üzerine Sadrazam Damat İbrahim Paşa, İngiltere ve Hollanda'nın aracılığıyla barış istemiş, Venedik ve Avusturya ile Pasarofça Antlaşması imzalanmıştır (1718).

Pasarofça Antlaşması'na (1718) göre; Mora Yarımadası Osmanlı Devleti'ne geri verilecek; Belgrad, Temeşvar, Küçük Eflak, Banat Yaylası ve Kuzey Sırbistan Avusturya'ya bırakacak; Dalmaçya, Arnavutluk ve Hersek kıyılarındaki bazı kaleler Venedik'e verecekti.

Pasarofça Antlaşması sonrası Osmanlı Devleti, Karlofça ile kaybettiği yerleri geri alma umutlarını kaybetmiş ve Avrupa'da mevcut topraklarını korumaya yönelik savunma esaslı bir siyaset izlemeye başlamıştır.

OSMANLI SOSYO-EKONOMİK YAPISINDA DEĞİŞİKLİKLER

Coğrafi Keşifler ile başta Amerika Kıtası'nda keşfedilen yerlerdeki altın ve gümüş gibi birçok değerli maden Avrupa'ya taşınması sonucunda oluşan merkantilist ekonomi modeli, Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiş ve enflasyon yaklaşık beş kat artmıştır.

XVIII. yüzyılda sürekli hale getirilen kapitülasyonlar, Sanayi İnkılabı sonrasında Osmanlı Devleti'nin Avrupalıların açık pazarı haline gelmesinde etkili olmuştur.

Askerî Devrim ve Ateşli Silahların Gelişimi: Ateşli silahların gelişmesiyle birlikte Askerî Devrim olarak adlandırılan yeni gelişmeleri içeren bir süreç ortaya çıkmıştır. Gelişen silah teknolojisiyle savaşlarda savunmanın ön plana çıkması garnizonları korumak için çok sayıda asker bulundurmaya zorunlu hâle getirmiştir.

Osmanlı Ordusunun Finansı İçin Alınan Tedbirler: Osmanlı Devleti'nde artan askerî ve mali yükün hafifletilmesi için **iltizam** ve **malikâne** sistemine geçilerek toprak düzeninde özelleştirmelere gidilmiştir.

XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı Savaş Ekonomisi: Osmanlı Devleti'nde, tımar sisteminin uygulanmadığı merkeze uzak eyaletlerin toprak gelirleri açık artırma yoluyla mütezim denen kişilere kiralanarak merkezi hazineye aktarılmış ve bu sisteme **İltizam Sistemi** denmiştir.

Kutsal İttifak Savaşları sırasında **Malikâne Sistemine** geçilerek mukataalar, hayat boyu şahıslara ihale edilmeye başlanmıştır.

1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşları'ndan sonra hazineye yeni kaynak oluşturmak amacıyla 1775'de devletin gelirleri bölümlere ayrılarak peşin para karşılığında halka satılmıştır (**Esham Sistemi**).

XVII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla İç İsyanlar

Celâli İsyanları

Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde başlayan ve zamanla Anadolu'da etkili olan siyasi ve ekonomik nedenlerle çıkan isyanların Celâli İsyanları olarak adlandırılması Tokat ve çevresinde isyan eden Bozoklu Celâl'den gelmektedir.

Yeniçeri (İstanbul) İsyanları

Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda İstanbul'da çıkan isyanlar genel olarak yeniçeriler (Kapıkulu) tarafından çıkarılan isyanlardır. II. Osman'ın öldürülmesiyle sonuçlanan isyan en önemlisidir.

Suhte İsyanlar

Medreseli İsyanları olarak da anılan Suhte İsyanları, ilk defa Kanuni Dönemi'nde başlamış ve zamanla eşkiyalık hareketine dönüşmüştür. Suhte İsyanları medrese eğitimi ve öğretimi aksatmış ve geriletmiştir.

Osmanlı Devleti'nde Ekber ve Erşed Sistemi

Osmanlı Devleti'nde Orhan Gazi'den itibaren şehzadelerin, yönetimde tecrübe kazanması amacıyla uygulanan **"Sancağa Çıkma Sistemi"** kaldırılarak I. Ahmet Dönemi'nden itibaren (1603-1617) Ekber ve **"Erşed Sistemi"**ne geçilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde Layihalar: XVI. yüzyılın sonlarında başlayan, devlet düzenindeki aksaklıkları ve bunların çözüm yollarını göstermek amacıyla kaleme alınan taslak veya türü belgelere rapor (layiha) ıslahatname denir.

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde sorunların temeline inmek amacıyla Koçi Bey Kâtip Çelebi, Ayni Ali Efendi ve diğer devlet adamlarına raporlar (risale-layiha) hazırlanmıştır.

Lale Devri'ndeki Yeniliklerin Sosyal Hayata Etkileri

Osmanlı Devleti'nde Lale Devri, 1718'de imzalanan **Pasarofça Antlaşması** ile başlayan ve 1730'da **Patrona Halil İsyanı** ile sona eren dönemdir.

Haliç ve Boğaziçi'ne yapılan saray ve köşklere bahçelerinin lalelerle süslenmesi ve lalenin çokça yetiştirilmesinden dolayı, ilk defa Yahya Kemal Beyatlı bu devir için "Lale Devri" tabirini kullanmıştır.

- ➔ Avrupa başkentlerine Avrupa'daki gelişmeleri takip etmek üzere geçici elçiler gönderilmiştir.
- ➔ Bu dönemde yapılan ıslahatlarda Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'nin **"Sefaretnâme"** adlı eserinden yararlanılmıştır.
- ➔ Sait Efendi ve İbrahim Müteferrika tarafından İstanbul'da ilk **Türk matbaası** kurulmuştur (1727).
- ➔ III. Ahmet'in fermanı ve şeyhülislamın fetvası ile kurulan matbaada basılan ilk kitap "Vankulu Lugatı" adıyla geçen "Sihahul Cevheri" tercümesidir.
- ➔ Arapça ve Farsça bazı eserler ile batı dillerinden birçok eser Türkçe'ye tercüme edilmiş, Yalova'da kağıt imalathanesi açılmıştır.
- ➔ Barok ve Rokoko tarzında eserler inşa edilmiştir. Zenginlerin Batı yaşam tarzı olan eşyaları ithal etmeleri moda olmuştur.
- ➔ 1720 yılında İstanbul'da Yeniçeri Ocağı'na bağlı olarak bir Tulumbacı Ocağı (itfaiye örgütü) kurulmuştur.
- ➔ Sağlık alanında İstanbul'a gelecekler için karantina sistemi uygulanmıştır.

Osmanlı İlim ve İrfan Geleneğinde Yenilik Arayışları

Kâtip Çelebi

Osmanlı'daki durağanlığın ve Avrupa'daki bilimsel canlılığın farkına varmış, kendi imkânlarıyla Batı kaynaklarını incelemeye çalışırken aynı zamanda Osmanlı bilim geleneğinin durağanlığını aşmak için çalışmalar yapmıştır.

Devlet meselelerine ait konularda görüşlerini belirtmekten çekinmeyen Kâtip Çelebi, **"Düstûrül'Amel"** adlı risalesinde devlet düzenine ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur. Avrupalıların, özellikle Yunanlıların coğrafya konusundaki bilgileriyle İslam yazarlarının bilgilerini kıyaslayıp **"Cihannüma"** adlı eserini hazırlamıştır..

Evliya Çelebi

Evliya Çelebi 1611-1685 yılları arasında yaşamış Türk tarihinin en önemli seyyahlarından biridir. Seyahatname isimli eserinde "Rum, Arap, Acem, İsveç, Leh ve Çek'te 7 iklim, 18 padişahlık yerini 51 yıl boyunca gezip dolaştığını" anlatmıştır.

Naima Efendi

Osmanlı Devleti'nin ilk resmî tarihçisi, vakanüvistidir. Naima'ya göre, devletlerin ve toplumların kuruluş, yaşayış, olgunluk ve yıkılış sebeplerini bilmeyen kişiler kendi devleti için de herhangi bir tedbir alamaz.

Yanyalı Esad Efendi

XVIII. yüzyılın önemli bir düşünürü olan Mehmet Esad Efendi, Yunanistan'ın Yanya şehrinde doğduğu için eserlerinde "Yanyavi" mahlasını kullanmıştır.

Lale Devri'nin en önemli ilim ve fikir adamlarından biridir. Aristo'nun bazı eserlerini Grekçe'den Arapçaya çevirip yorumladığı için devrinin âlimleri kendisine "Muallim-i Salis" (Üçüncü Öğretmen) unvanını vermiştir.

İTALYA VE ALMANYA'NIN SİYASİ BİRLİKLERİNİ KURMASI

Fransız İhtilali sonrasında milliyetçilik fikrinin önem kazanmasıyla İtalya ve Almanya'da siyasi birliği kurma çalışmaları hızlanmıştır.

İtalya'nın Siyasi Birliği'ni Kurması

Şehir devletlerinden oluşan ve dağınık bir coğrafyaya sahip olan İtalyanlar, 1807'de gizli bir örgüt olan "carboneri" (Karbonari)'yi kurarak siyasi birliği sağlamak ve işgal altındaki toprakları kurtarmak için faaliyetlerde bulunmuşlardır.

Piyemonte'nin öncülüğünde uluslararası destek kazanan İtalyanlar, 1870'de Roma'yı Avusturya'dan alarak, siyasi birliklerini sağlamış ve İtalya Devleti'ni kurmuşlardır.

Almanya'nın Siyasi Birliği'ni Kurması

"Demir Şövalye" olarak adlandırılan Bismark'ın başbakanlığı döneminde Prusya, 1864'te Danimarka'yı 1866'da Avusturya'yı ve 1871'de Sedan Savaşı'nda Fransa'yı yenerek Almanya Devleti'nin kurulmasını sağlamıştır.

Üçlü İttifak ve Üçlü İtilaf

İtalya ve Almanya'nın siyasi birliğini kurması Avrupa'nın siyasi yapısında değişikliklere neden olmuştur.

Sedan Savaşı'nda (1871) Fransa'yı yenerek siyasi birliğini sağlayan Almanya, Fransa'nın ilk fırsatta kendisine saldıracağını düşünerek Rusya, Avusturya - Macaristan ile kurduğu "**Üçlü İttifak**"a, daha sonra İtalya'da katılmıştır.

II. Wilhelm'in Alman imparatoru olması sonrasında Almanya, Çarlık Rusya'nın kendi yanında yer almasını gereksiz görmüş ve 1880'de bu devletle daha önce yapılmış antlaşmayı yenilememiştir.

Çarlık Rusyası'nın 1894'te Fransa ile yaptığı birlikteliğe İngiltere'nin de katılımıyla "**Üçlü İtilaf**" bloğu oluşturulmuştur.

Osmanlı Devleti'nin İttifak Arayışları

Osmanlı Devleti, 1878 Berlin Antlaşması'ndan sonra Almanya ile yakınlaşma siyaseti takip etmiştir.

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı öncesinde İngiltere, Fransa ve Rusya ile ittifak girişimlerinde bulunmuş fakat bu devletlerin olası bir savaşta Osmanlı Devleti'ni parçalamak istediklerinden anlaşmaya yanaşmamışlardır.

Bilhassa Osmanlı Devleti'nin Boğazlarına göz diken Rusya'nın karşı çıkmasıyla çaresiz kalan İttihatçılar, I. Dünya Savaşı başlarında Almanya'ya yönelerek **İttifak Devletleri** içinde yer almışlardır.

TRABLUSGARP VE BALKAN SAVAŞLARI

Trablusgarp Savaşı (1911-1912)

1870'de siyasi birliğini sağlayarak sömürge arayışına giren İtalya, 1911'de Avrupalı büyük devletlerin de onayını alarak Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'a asker çıkarak işgale başlamıştır.

Osmanlı Devleti, bölgeye gönderdiği Enver Bey ve Mustafa Kemal gibi gönlüllü subaylar sayesinde yerli halkı örgütleyerek İtalyanlara ağır kayıplar verdirmiştir. Osmanlı Devleti, Balkan Savaşlarının çıkması üzerine **Uşi Antlaşmasını** imzalayarak Trablusgarp'taki subaylarını geri çağırmıştır (1912).

Uşi Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya verilmiş, Rodos ve On İki Ada, Balkan Savaşları bitene kadar geçici olarak İtalya'ya bırakılmıştır.

Balkan Savaşları (1912-1913)

I. Balkan Savaşı

Sırbistan, Karadağ, Yunanistan ve Bulgaristan, Rusya'dan aldıkları destekle ittifak kurarak Balkanlardaki Osmanlı varlığını sona erdirmek için harekete geçerek savaş açmışlardır.

Londra Antlaşması (1913)

- ➔ Osmanlı Devleti'nin **Midye-Enez Hattının** batısındaki toprakları Balkan devletlerine bırakılacak,
- ➔ Arnavutluk ve Ege Adalarının durumu büyük devletlerin alacağı karara bırakılacak,
- ➔ Selanik, Güney Makedonya ve Girit, Yunanistan'a, Midye-Enez hattının batısında kalan bütün Trakya Bulgaristan'a, Orta ve Kuzey Makedonya Sırbistan'a verilecektir.

Not

Balkanlar'da Osmanlı Devleti hâkimiyetinin sağlanması için denge ağırlıklı bir politika izleyen II. Abdülhamit, Fener Rum Patrikhanesine alternatif olarak Bulgar Kilisesi (Eksarhane) ve Sırp Piskoposluğu'nun kurulmasına izin vermiştir.

II. Balkan Savaşı

I. Balkan Savaşı'nın sona ermesiyle Osmanlı Devleti, Balkanlar'dan çekilmişti. Bu çekilme beraberinde bölgede bir otorite boşluğunu açığa çıkarmıştı.

I. Balkan Savaşı'ndan Bulgaristan'ın daha fazla toprak kazanması Sırbistan, Romanya, Karadağ ve Yunanistan tarafında tepkiyle karşılanmıştır.

Bulgar kralının, Sırbistan ve Yunanistan'ı hazırlıksız yakalayıp tüm Makedonya'yı ele geçirme amacıyla 30 Haziran 1913'te iki ülkeye birden savaş açmasıyla II. Balkan Savaşı başlamıştır.

Sırbistan ve Yunanistan'ın, Bulgaristan karşısında başarılı olduğunu gören Romanya'da Bulgaristan'a savaş açarak Dobruca bölgesini ele geçirmiştir.

Bulgaristan'ın içinde durumdan istifade eden Osmanlı ordusu **Edirne** ve **Kırklareli**'yi alarak Doğu Trakya'yı Bulgarlardan kurtarmıştır.

Bulgaristan, bütün cephelerde başarısız olunca barış istemiş ve imzalanan **Bükreş Antlaşması** ile savaş sona ermiştir (1913).

- ➔ Bu antlaşma ile birlikte Bulgaristan I. Balkan Savaşı sonrası aldığı toprakların büyük bir kısmını kaybetmiştir.

II. Balkan Savaşı sonrası Osmanlı Devleti, Balkan devletleriyle ayrı ayrı antlaşmalar imzalamıştır.

Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında imzalanan **İstanbul Antlaşması** ile **Meriç Nehri** sınır kabul edilerek Edirne ve Kırklareli geri alınmış ve Bulgaristan'da kalan Türklerin hakları güvence altına alınmıştır.

Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında yapılan **Atina** Antlaşması ile Yunanistan'da kalan Türklerin Sırbistan'la yapılan **İstanbul** Antlaşması ile işgal altındaki Makedonya'da kalan Türklerin hukuki statüleri belirlenerek garanti altına alınmıştır.

Not

Balkan Savaşları sonucunda Osmanlılık düşüncesi önemini kaybetmiştir.

Emeklilik Sistemi (Tekaütlük Sistemi)

Tanzimat Dönemi'nde emeklilik belirli bir maaşla karşılanan bir sisteme dönüştürülmüş, 1865'te Emeklilik Kanunu ile emekliliği düzenleyen ilk kurullar ortaya çıkmıştır.

Tanzimat Dönemi'nde Maliye Nezareti'nin çeşitli kaleminden ve valilerin "Kapaltı Hasılatından" muhtaclara maaş bağlanmıştır.

II. Abdülhamit Dönemi'nde emeklilik sistemi askerî ve sivil memurlarının dışında dul ve yetimlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiş, Hazine-i Maliye-i Celile ödemeleri arasında "muhtacın tertibi" düzenlemesi ile muhtaç insanlara maaş bağlanmıştır.

Osmanlı Devleti'nde başlatılan sosyal devlet anlayışı, Türkiye Cumhuriyeti'nde Sosyal Güvenlik Kurumu adı altında geliştirilerek devam ettirilmiştir.

Eğitim ve Sağlık Dönüşüm

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde sağlık alanında daha çok Darüşşifa, Darüssıhha, Bimaristan, Maristan gibi vakıflarca sunulurken yeni açılan tıp okullarıyla sağlık hizmetleri ülke genelinde devlet tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

OSMANLIDA DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ**Senediittifak (1808)**

Mahmut'un tahta padişahlığının ilk yıllarında (1808) Alemdar Mustafa Paşa yenilerle karşı denge unsuru oluşturmak ve ıslahatların devamlılığını sağlamak amacıyla ayanları İstanbul'a çağırarak Senediittifak Sözleşmesi'ni imzalamıştır.

Not

Basit bir anayasa taslağı olarak Türkiye'deki anayasal hareketlerin başlangıcı kabul edilen Sened-i İttifak, bir kısım araştırmacılar tarafından 1215'te İngiltere'de kral ile soylular arasında imzalanan Magna Carta'ya benzetilir.

Tanzimat Fermanı (3 Kasım 1839)

Tanzimat Fermanı, eşit haklara sahip Osmanlı vatandaşı anlayışını oluşturarak azınlıkların devlete bağlılığını artırmak ve Mısır Sorununda Mehmet Ali Paşa'ya karşı Avrupalı devletlerin desteğini almak amacıyla ilan edilmiştir.

Tanzimat Fermanı'nın Önemli Maddeleri

- ➔ Din, dil, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin herkesin canı ve malı devletin güvencesi altında olacak,
- ➔ Kanun önünde herkes eşit olacak, rüşvet ve iltimas önlenerek, vergiler herkesin gelirine göre toplanacak, mahkemeler herkese açık olacak ve kimse haksız yere cezalandırılmayacak,
- ➔ Müsadere kaldırılacak, herkes mülküne sahip olarak miras bırakabilecek ve başta padişah olmak üzere herkes fermana uyacak, askerlik işleri yeniden düzene konulacaktır.

Tanzimat Fermanı'nın Sonuçları

Osmanlı'da anayasal hareketlerinin başlangıcı sayılan bu fermanla; din, dil, ırk ayrımı gözetmeden halk arasında eşitlik sağlanmaya çalışılmış (Osmanlılık), mülkiyet hakkı devlet garantisi altına alınmıştır.

Tanzimat Fermanı ile padişah, ilk kez kendi gücünün üstünde kanun gücünün olduğunu kabul ederek kendi yetkilerini kısıtlamıştır.

Islahat Fermanı (1856)

Kırım Savaşı sonunda İngiltere ve Fransa, Osmanlı Devleti'nden Rusya'nın azınlık haklarını bahane etmesini önlemek için, Paris'te yapılacak antlaşmadan önce azınlıklara yönelik bir yenilik programı hazırlamasını istemişler ve Osmanlı Devleti bu doğrultuda Islahat Fermanı'nı hazırlayarak Paris Antlaşması sırasında sunmuştur.

Islahat Fermanı'nın Maddeleri

- ➔ Gayrimüslim halka din ve mezhep özgürlüğü sağlanarak okul, kilise, hastane gibi binalar yapmalarına izin verilecek,
- ➔ Gayrimüslimler İl Meclislerine üye ve devlet memuru olabilecek ve istedikleri okula girebilecek,
- ➔ İşkence, dayak ve kötü muamele kaldırılacak, vergiler herkesin gelirine göre toplanacak,
- ➔ Cizye kaldırılacak, gayrimüslimlerden askerlik yükümlülüğü karşılığında bir defaya mahsus nakdi bedel (peşin para) alınacak,
- ➔ Yabancı uyruklular, vergilerini ödemek şartıyla Osmanlı ülkesinde mal ve mülk sahibi olabilecekler,
- ➔ Mahkemeler herkese açık olacak, herkes kendi dinine göre yemin edecek ve Patrikhaneler toplumlarına ait davalara bakabilecek,
- ➔ İltizam usulü kaldırılacak, bütün Osmanlı tebaası din ve mezhebi ne olursa olsun aynı vergiyi ödeyecek.

Islahat Fermanı'nın Sonuçları

Gayrimüslimler, tanınan haklar sayesinde Müslümanlardan daha ayrıcalıklı hale gelmesi, Müslümanlar tarafından hoş karşılanmamış ve toplumsal huzursuzluklar daha da artmıştır.

İl meclislerine üye olmaları gayrimüslimlerin çoğunlukta olduğu yerlerin yönetimlerini ele geçirmelerine ortam hazırlamış, bu durum azınlık ıssınlıklarının artmasına ve destek bulmalarına neden olmuştur. Bu hakları bahane eden Avrupalı devletler, Osmanlı Devleti'nin içişlerine daha fazla karışmışlardır.

Kanun-ı Esasi ve I. Meşrutiyet (1876)

Genç Osmanlılar Cemiyeti'nin, halkın padişahın yanında yönetime katılarak Osmanlı Devleti'nin dağılmasının önlenmek için II. Abdülhamit'e baskı yapması ve Avrupalı devletlerin Balkan Bunalımı'yla ilgili toplanan İstanbul Konferansı'nda, Osmanlı Devleti'nin aleyhinde kararlar almasını engelleme düşüncesi **Kanun-ı Esasi**'nin ilan edilerek **Meşrutiyet** yönetimine geçilmesinde etkili olmuştur.

Kanun-ı Esasi'nin Maddeleri

- ➔ Kanun hazırlama ve padişahın onayına sunma, Ayan ve Mebuslar Meclisi'ne aittir.
- ➔ Ayan Meclisi padişah tarafından, Mebuslar Meclisi dört yılda bir yapılan seçimlerle halk tarafından belirlenir.
- ➔ Yürütme, başında padişahın bulunduğu Bakanlar Kurulu'na aittir ve hükümet padişaha karşı sorumludur.
- ➔ Meclisi açma kapama ve çıkarılan kanunlarda son söz söyleme yetkisi padişaha aittir.
- ➔ Padişah, devletin güvenliği bozulduğu gerekçesiyle polis araştırması yaptırabilir ve suçlu gördüğü kişileri sürgüne gönderebilir.
- ➔ Yürütmenin başı olan padişah, sadrazam ve nazırları meclis içinden seçer ve gerektiğinde görevden alır.
- ➔ Eğitim, öğretim, basın özgürlüğü, mülkiyet hakkı, eşitlik gibi temel haklar devletin garantisi altındadır.